

JULISTAEN JOULUN RAUHAA

Fenomenologinen lähestymistapa joulurauhan julistuksen kääntämiseen

Jenni Herranen ja Johanna Kotiaho

Opinnäytetyö, kevät 2014

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus

Viittomakielentulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Herranen, Jenni & Kotiaho, Johanna. Julistaen joulun rauhaa – Fenomenologinen lähestymistapa joulurauhan julistuksen kääntämiseen. Kevät 2014, 67 s., 8 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus, viittomakielentulkki (AMK).

Opinnäytetyö oli toiminnallinen kehittämistyö, jossa tehtiin uusi tuote. Opinnäytetyössä tutkittiin joulurauhan julistusta ja käännettiin julistuksen tekstiosuus viittomakielelle. Käännöksen tueksi tutkittiin viittomakielen juhlatyyliä. Lisäksi opinnäytetyössä selvitettiin viittomakielisten suhtautumista joulurauhan julistukseen. Opinnäytetyö oli fenomenologinen tutkimus ja se toteutettiin monivaiheisena. Jokaiseen vaiheeseen kuului suunnittelu, suunnitelman toteuttaminen ja pohdinta.

Opinnäytetyö aloitettiin taustatutkimuksella, johon kuului aiheeseen perehtyminen eli joulurauhan julistuksen tutkiminen, kirjallisuuden lukeminen ja julistajan haastatteleminen. Viittomakielen juhlatyyliä tutkittiin teemahaastatteluina haastatteleamalla viittomakielisiä. Juhlatyylin tärkeimpiä ominaispiirteitä olivat selkeä ja näkyvä viittominen sekä tyyliin sopivien viittomien käyttö. Kysely viittomakielisille toteutettiin Webropol-kyselynä. Kyselystä selvisi, että viittomakieliset eivät ole aktiivisia joulurauhan julistuksen seuraajia, mutta pitivät julistuksen tulkkausta ja mahdollista virallista käännöstä tärkeinä. Viittomakieliset halusivat katsoa joulurauhan julistuksen tulkkauksen mieluiten televisiosta.

Joulurauhan julistuksen tekstiosuuden kääntämisessä käytettiin kvalitatiivista metodologiaa. Tavoitteena oli tehdä käännös, joka on mahdollisimman laadukas ja toimiva kohdekulttuurissa. Käännöksessä huomioitiin ja hyödynnettiin kaikki opinnäytetyötä varten tehdyt tutkimukset. Julistuksen tekstiosuus analysoitiin, ja käännös tehtiin skoposteorian ja dynaamisen ekvivalenssin pohjalta. Käännös tehtiin Eugene A. Nidan käännösprosessimallin mukaan. Käännöksestä tehtiin glossit ja videotallenne.

Opinnäytetyössä tehdystä joulurauhan julistuksen käännöksestä tulkit voivat ottaa mallia valmistautuessaan julistuksen tulkkaukseen. Opinnäytetyön kautta oli tarkoitus herättää keskustelua joulurauhan julistuksen virallisen käännöksen tarpeesta. Joulurauhan julistuksen virallisen käännöksen tekeminen ja käyttäminen sekä tulkkauksen näyttäminen televisiosta edistäisi viittomakielisten kielellistä asemaa ja tasavertaisuutta kuulevien kanssa.

Asiasanat: joulurauhan julistus, juhlatyyli, käännös, tulkkaus, virallinen käännös

ABSTRACT

Herranen, Jenni and Kotiaho, Johanna. Declaring the Christmas Peace – Phenomenological approach to translating the Declaration of Christmas peace. 67 p., 8 appendices. Language: Finnish. Spring 2014. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Sign Language Interpretation. Degree: Bachelor of Humanities.

The objective of this thesis was to study the Declaration of Christmas peace and translate it into Finnish Sign Language. The empirical development part of the thesis was to make the translation. The translation was made for interpreters so that the translation can be used for preparation. The study method was phenomenological and the thesis was executed in phases. Each phase included planning, executing and deliberation. The study started with research of the Declaration of Christmas peace by reading literature and interviewing the person who reads the Declaration of Christmas peace.

For making the translation of the Declaration of Christmas peace the ceremonial language of Sign Language was studied. The study was executed by doing theme interviews. Three people who use Finnish Sign Language as their native language were interviewed. The results showed that articulate and visible signing and using suitable signs for the occasion are the most important aspects in ceremonial language.

The thesis also investigated how the deaf people feel about the Declaration of Christmas peace. A survey was made for the deaf people and it was executed by creating an online Webropol survey. The aim of the survey was also to evoke discussion among deaf people whether an official translation is needed. The results indicated that deaf people do not actively watch the Declaration of Christmas peace but they thought that interpreting the Declaration was important. The survey showed that the deaf people would prefer watching the interpretation of the Declaration from the television. They also thought that having an official translation would be important. If there was an official translation of the Declaration of Christmas peace it would improve the status of Sign Language and equality between deaf and hearing people.

For making the translation all the studies that were made for this thesis were considered. The aim of the translation was to make a functional and qualitative translation for a target culture. The first the text part of the Declaration of Christmas peace was analysed and then the translation was made by using the scopos theory and dynamic equivalency. Eugene A. Nida's translation model was used. The translation of the Declaration of Christmas peace was sign glossed and recorded on video.

Key words: the Declaration of Christmas peace, ceremonial language, translation, interpreting, an official translation

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	6
2 JOULURAUHAN JULISTUS	8
2.1 Joulurauhan julistus ja sen historia	8
2.2 Joulurauhan julistuksen tulkkauksen saavutettavuus ja näkyvyys.....	9
3 SUOMALAINEN VIITTOMAKIELI	11
3.1 Viittomakieliset Suomessa.....	11
3.2 Viittomakielen rakenne	11
3.3 Viittoman rakenne.....	12
3.4 Viittomakielten muistiinmerkitsemistavat.....	13
4 KIELEN VARIETEETIT	15
4.1 Tyyli.....	15
4.2 Tekstilaji	16
4.3 Rekisteri	16
4.4 Juhlatyyli viittomakielessä.....	17
4.4.1 Viittomavalinnat ja käsimuodot	18
4.4.2 Tilankäyttö ja paikantaminen	19
4.4.3 Ei-manuaaliset piirteet	19
5 KYSELY	21
5.1 Kyselyn lähtökohdat	21
5.2 Odotukset ja haasteet.....	22
5.3 Kyselyn tulokset ja analysointi	24
5.4 Tulosten pohdinta	29
6 TULKKAUS JA KÄÄNTÄMINEN	33
6.1 Tulkkaus.....	33
6.1.1 Tulkkauksen ja kääntämisen ero	33
6.1.2 Valmisteltu tulkkaus.....	33
6.2 Opinnäytetyössä käytetyt käännteoriat	34

6.2.1 Skoposteoria	34
6.2.2 Dynaaminen ekvivalenssi	35
6.2.3 Pragmaattiset adaptaatiot.....	35
7 KÄÄNNÖSPROSESSI.....	36
7.1 Analyysivaihe	36
7.2 Siirtovaihe.....	38
7.3 Muotoiluvaihe	40
7.4 Käännöksen pohdinta.....	40
7.4.1 Vastaavuus lähtötekstin kanssa	41
7.4.2 Viittomavalinnat	41
7.4.3 Paikantaminen.....	42
7.4.4 Ei-manuaalisten piirteiden käyttö	42
8 POHDINTA	43
LÄHTEET	46
LIITTEET	50
LIITE 1: Joulurauhan julistus	50
LIITE 2: Laki Yleisradio Oy:stä 22.12.1993/1380	52
LIITE 3: Paikannuskuvio.....	53
LIITE 4: Käsimuodot.....	54
LIITE 5: Webropol-kysely	56
LIITE 6: Webropol-kyselyn tulokset	60
LIITE 7: Glossit joulurauhan julistuksen käännöksestä	66
LIITE 8: Videotallenne joulurauhan julistuksen käännöksestä	67

1 JOHDANTO

Joulurauhan julistaminen on pitkä ja jatkuva perinne Suomen Turussa, ja yllätyimme, että julistuksesta ei ole tehty viittomakielistä virallista käännöstä. Joulurauhan julistuksen virallisella käännöksellä tarkoitamme yleisesti hyväksyttyä käännösmallia, jota käytettäisiin aina julistusta viittoessa. Joulurauhan julistusta on tulkattu pitkään, ja joka vuosi tulkit ovat tehneet omat käännöksensä julistuksesta. Halusimme syventyä tähän aiheeseen opinnäytetyössämme. Opinnäytetyömme on fenomenologinen tutkimus ja toiminnallinen kehittämistyö. Fenomenologisen tutkimuksen mukaisesti tutkimme joulurauhan julistusta monipuolisesti ja avoimesti. Teimme joulurauhan julistuksen tekstiosuudesta käännöksen, jota varten huomioimme ja tutkimme siihen vaikuttavia asioita eri näkökulmista. Tutustuimme joulurauhan julistukseen tilaisuutena ja tutkimme viittomakielen juhlatyyliä. Tutkimme joulurauhan julistusta myös viittomakielisten näkökulmista. Opinnäytetyömme toteutimme lukemalla taustatietoa, tekemällä haastatteluita ja kyselyn sekä analysoimalla joulurauhan julistuksen tekstiosuutta. Käytimme kaikkea saamaamme tietoa hyödyksi käännöstä tehdessämme, ja tavoitteenamme oli tehdä joulurauhan julistuksesta toimiva käännös, joka on kaikkien tulkkien käytettävissä.

Valitsimme tämän opinnäytetyönaiheen, koska tulkeilta tuli ehdotus joulurauhan julistuksen kääntämisestä ja halusimme vastata tähän tarpeeseen. Pidimme tärkeänä myös sitä, että pääsisimme sisällyttämään opinnäytetyöhömmme toiminnallisen osuuden. Toiminnallisesta osuudesta eli joulurauhan julistuksen käännöstyöstä olisi meille hyötyä ammatillisen kasvun näkökulmasta, ja tulkit voisivat hyödyntää käännöstä työelämässä. Opinnäytetyömme tavoitteena oli myös edesauttaa virallisen käännöksen muotoutumista, ja vahvistaa täten viittomakielisten kielellistä asemaa yhteiskunnassamme. Virallisen käännöksen kautta joulurauhan julistuksesta voisi tulla viittomakielisille samankaltainen perinne kuin kuuleville.

Aluksi perehdyimme joulurauhan julistukseen ja sen historiaan haastatteleamalla Turun kaupungin protokollapäällikköä ja joulurauhan julistuksen lukijaa, Mika

Akkasta. Suomalaisen viittomakielen juhlatyyliä ja rekisteriä on tutkittu vain vähän, joten tutkimme viittomakielen juhlatyylin piirteitä haastattelemalla viittomakielisiä. Saamiamme tuloksia hyödynsimme käännöstä tehdessämme. Viittomakielisten näkökulmaa aiheeseen selvitimme kyselyllä. Kysyimme viittomakielisiltä joulurauhan julistuksen merkityksestä sekä tulkkauksen ja virallisen käännöksen tarpeesta. Kyselyllä selvitettiin, kuinka paljon viittomakieliset seuraavat joulurauhan julistusta ja millä tavalla eli menevätkö he paikan päälle vai katsovatko he sen televisiosta. Halusimme myös tietää, mitä kautta viittomakieliset haluaisivat katsoa tulkkausta. Toteutimme kyselyn Webropol-kyselynä, jonka lähetimme viittomakielisille. Lisäksi kyselymme tarkoituksena oli herättää viittomakielisiä ajattelemaan virallisen käännöksen tarpeellisuutta ja saada taustatietoa viittomakielisten suhtautumisesta joulurauhan julistukseen.

Käännöstä varten analysoimme joulurauhan julistuksen tekstin. Käännöksessä huomioimme erityisesti tilaisuuden, kielenkäytön ja viittomakielen juhlatyylin. Käännöksen tekemiseen vaikutti myös kaikki muu opinnäytetyössämme saama tieto. Esimerkiksi kyselystä nousi esiin joulurauhan julistuksen käännökseen ja tulkkaukseen liittyviä toiveita ja kommentteja, joita emme olleet osanneet odottaa mutta jotka otimme huomioon käännöstä tehdessämme. Käännösprosessi oli moniosainen ja moniulotteinen, ja teimme käännöstä vaiheittain. Teimme käännöksen skoposteorian pohjalta ja käytimme dynaamista ekvivalenssia. Tarkoituksemme oli pysyä lähtötekstille uskollisena, mutta samalla vastata kohdekielen ja joulurauhan julistuksen piirteisiin ja vaatimuksiin. Teimme käännöksestä glossit sekä videotallenteen, jotta käännös olisi mahdollisimman selkeä ja helposti ymmärrettävissä.

2 JOULURAUHAN JULISTUS

2.1 Joulurauhan julistus ja sen historia

Suomessa on ainutlaatuinen tapa julistaa joulurauha Turun Brinkkalan talon parvekkeelta jouluaattona kello 12. Joulurauhan julistus on lähetetty suorana lähetyksenä radiosta vuodesta 1940 ja televisiosta vuodesta 1983 lähtien. Joulurauhan julistus noudattaa tiettyä kaavaa. Tilaisuus alkaa puoli tuntia ennen virallista julistusta, kun sotilassoittokunta ja mieskuoro esittävät marsseja ja perinteisiä joululauluja. Ennen julistusta lauletaan yhdessä Jumala ompe linnamme -virsi, ja alkufanfaari ilmoittaa julistuksen alkavan. Julistuksen lukemisen jälkeen lauletaan Maamme-laulu, ja tilaisuus päättyy Porilaisten marssiin. (Mika Akkanen, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2013; Heikkilä & Savikumpu 2011, 7–11; 68.)

Ei ole tarkkaa tietoa siitä, milloin joulurauhaa alettiin julistaa Turussa. Ruotsin valtakunnan maakuntalaeissa joulurauha on määritelty jo 1200-luvulla, ja on tutkittu, että Turussa perinne olisi aloitettu 1200-luvun lopulla tai 1300-luvun alussa. Alun perin joulurauhan julistus on ollut pitkä ja tiukka järjestyssääntö, jonka rikkomisesta sai rangaistuksen. Joulurauhan julistus on muuttunut vuosisatojen kuluessa. Aiemmin joulurauhan julistus oli osa kaupungin järjestyssääntöjä, nykyään se on iloinen jouluntervehdys ja puhdas perinne. Nykyisen muotonsa se on saanut vuonna 1880 A.W. Jahnssonin suomennoksesta, jonka sanamuotoja muokattiin vielä vuonna 1936 (LIITE 1). Vuonna 1956 taitelija Tauno Torpo loi keskiaikaistyyllisen pergamenttikäärön, josta julistus luetaan. Tapa joulurauhan julistuksen äänen lukemisesta juontuu keskiajalle, jolloin kansa oli vielä lukutaidoton. Joulurauhan julistus on aina sisältänyt neljä pääkohtaa, jotka ovat muistutus joulurauhan alkamisesta, kehoitus sävyisästä joulun vietosta, uhkaus rikkomusten rangaistuksesta ja toivotus hyvästä joulusta. (Mika Akkanen, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2013; Heikkilä & Savikumpu 2011, 25–31; 68.)

Joulurauhan julistus on alun perin ollut ruotsinkielinen, mutta kuitenkin suomenkielisille se on selitetty suomen kielellä. Ensimmäiset merkinnät joulurauhan julistamisesta sekä ruotsin että suomen kielellä ovat vuodelta 1711. Merkinnöistä on käynyt ilmi, että tuolloin julistaminen molemmilla kielillä oli ollut jo vakiintunut käytäntö. 1700-luvulla julistuksen teksti alkoi muokkaantua nykyiseen, lyhyeen ja ytimekkääseen, muotoonsa. (Mika Akkanen, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2013; Heikkilä & Savikumpu 2011, 35.)

Joulurauhan julistus on ollut Suomessa lähes katkeamaton perinne. Suuren Pohjan sodan eli isovihan 1712–1721 ajalta ei ole tietoa siitä, onko joulurauhaa julistettu turkulaisille. Arvellaan myös, että Suomen siirtyessä Venäjän vallan alle vuonna 1809 joulurauhan julistamiseen tuli muutaman vuoden tauko. Vuonna 1876 kylmän ilman takia julistus järjestettiin sisätiloissa kaupungin raatimiehille. Vuonna 1917 Turussa oli miliisien kapina, jolloin pääsy parvekkeelle julistamaan joulurauhaa estettiin. Talvisodan pommituksen uhan takia vuonna 1939 joulurauhaa ei julistettu. Muuten joulurauhaa on julistettu vuosittain Turun Suurtorilla. (Mika Akkanen, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2013; Heikkilä & Savikumpu 2011, 56–58.)

2.2 Joulurauhan julistuksen tulkkauksen saavutettavuus ja näkyvyys

Kuurojen Liitto ja Kotimaisten kielten keskus ovat yhdessä laatineet Suomen viittomakielten kielipoliittisen ohjelman. Ohjelmassa tuodaan esille nykyisiä puutteita viittomakielen oikeuksien toteutumisessa ja annetaan niihin ratkaisuehdotuksia. Ohjelmassa mainitaan muun muassa, että viittomakielisille kulttuuri on tärkeää. Lisäksi ohjelmassa vedotaan Yle-lakiin, jotta viittomakielistä ja viittomakielelle tulkattua ohjelmatarjontaa lisättäisiin. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 54; 58.)

Laki Yleisradio Oy:stä määrittelee julkisen palvelun ohjelmatoimintaa pykälässä 7 (LIITE 2). Yleisradio Oy:n on tarjottava monipuolista ja kattavaa televisio- ja radio-ohjelmistoa ja niihin liittyviä oheis- ja lisäpalveluita. Yleisradio Oy on sitoutunut tuottamaan palveluita myös viittomakielellä, tukemaan suvaitsevaisuutta ja

monikulttuurisuutta sekä tarjoamaan ohjelmia vähemmistö- ja erityisryhmille. (Laki Yleisradio Oy:stä 1993.) Suomessa ei kuitenkaan viittomakielelle tulkattuja tai viitottuja ohjelmia juuri ole, vaan tällä hetkellä Yle näyttää joka päivä uutiset viittomakielellä (Veitonen 2006, 257).

Joulurauhan julistus on tulkattu suomalaiselle viittomakielelle vuodesta 1993 lähtien (Mika Akkanen, henkilökohtainen tiedonanto 14.3.2014). Julistuksen tulkkaus lähetettiin ensimmäistä kertaa suorana lähetyksenä jouluna 2013. Tulkkaus näytettiin internetissä Yle Areenassa. Aikaisemmin joulurauhan julistuksen tulkkaus on näytetty iltapäivällä televisiosta viittomakielisissä uutisissa. Yleisradio Oy:n lain perusteella mielestämme joulurauhan julistus pitäisi jatkossa näyttää tulkattuna televisiosta suorana lähetyksenä. Tämä edistäisi viittomakielisten kielellisten oikeuksien toteutumista, ja he pääsisivät osallistumaan tähän tilaisuuteen.

3 SUOMALAINEN VIITTOMAKIELI

Viittomakielet ovat luonnollisia kieliä, jotka ovat syntyneet kuurojen tarpeesta kommunikoida keskenään. Suomalaisella viittomakielellä on perustuslaillinen asema, joka saavutettiin vuonna 1995. (Malm & Östman 2000, 10;12.)

3.1 Viittomakieliset Suomessa

Kuurojen Liiton viittomakielitoimikunta on määritellyt vuonna 1999 viittomakielisen kuuroksi, kuulevaksi tai huonokuuloiseksi henkilöksi, jolle suomalainen viittomakieli on äidinkieli tai ensikieli. Viittomakieltä käyttävien ryhmä on laajempi, sillä siihen kuuluu lisäksi ne, joille viittomakieli on toinen tai vieras kieli. (Jokinen 2000, 79–80.) Arviolta noin 4000–5000 kuuron äidinkieli on suomalainen viittomakieli ja suomalaista viittomakieltä toisena tai vieraana kielenä käyttäviä kuulevia on noin 10000. Termi ”viittomakielinen yhteisö” kattaa sisälleen kaikki edellä mainitut viittomakieltä käyttävät henkilöt. (Jantunen 2003, 23.) Kuurot käyttävät yhteisöstään nimitystä ”kuurojen oma maailma”, joka on kokonaisuus heidän kielestään, kulttuuristaan, erilaisista organisaatioistaan, historiasaan ja perinteistään (Jokinen 2000, 81).

3.2 Viittomakielen rakenne

Ikonisuus, paikantaminen ja simultaanisuus ovat viittomakielen rakenteen peruspiirteitä, jotka vaikuttavat yhdessä eivätkä yksittäin. Ikonisuus tarkoittaa kuvanomaisuutta, jolloin kielellinen ilmaus ja se, mihin sillä viitataan, muistuttavat toisiaan. Paikantamisella sijoitetaan viittomatilaan niitä tarkoitteita, jotka tilanteessa eivät ole fyysisesti paikalla, ja kerran sijoitettuun tarkoitteeseen voidaan viitata etusormella osoittamalla. Paikantaminen on viittojan näkökulma tilanteesta. Paikantamisessa käytetään paikantamisstrategioita, joista keskeisimpiä on reaalisuusperiaate, jonka mukaan viittoja rakentaa viittoessaan ikonisen mallin sijoittamalla tarkoitteet tositalanteen mukaisesti. Jos kertominen ei perustu tositi-

lanteeseen, ensimmäinen tarkoite sijoitetaan usein ipsilateraalille puolelle eli kätisyyden mukaiselle puolelle ja seuraava, toinen tarkoite vastakohtaisesti kontralateraalille puolelle. Toisen paikantamisstrategian, johdonmukaisuuden, mukaan kerran paikannettuun tarkoitteeseen viitataan myöhemmin samaan paikkaan. Paikannusalue eli viittomistila jaetaan kahdeksaan pääalueeseen (LIITE 3). Simultaanisuuudella tarkoitetaan viittoman samanaikaisesti rakentuvaa käsimuotoa, paikkaa ja liikettä. (Rissanen 1990, 15–19.)

3.3 Viittoman rakenne

Viittomiston eli viittomakielen sanaston perusyksikkö on viittoma, joka tuotetaan yhdellä tai molemmilla käsillä (Hytönen & Rissanen 2006, 24). Viittoma rakentuu viidestä rakenneyksiköstä: käsimuodosta, paikasta, liikkeestä, orientaatiosta ja ei-manuaalisista elementeistä. Viittomassa voi olla yksi käsimuoto, paikka, liike, orientaatio ja ei-manuaalinen elementti, mutta monissa viittomissa on useampia rakenneyksiköitä, jolloin niistä muodostuu jonoja eli sekvenssejä. (Jantunen 2003, 28.)

Käsimuoto tarkoittaa sitä, missä asennossa sormet ovat viittoman aikana. Asennot ovat erilaisia sormiyhdistelmiä, joissa eri määrä sormia on ulonnettu tai puristettu kämmentä vasten (LIITE 4). Paikka kertoo käden sijainnin viittoman aikana, joko viittojan keholla tai edessä viittomatilassa. Leksikaaliset paikat ovat käsimuotoon liittyviä paikkoja ja kieliopilliset paikat ovat tilaan sijoitettuja tai osoitettuja paikkoja. Liike tarkoittaa käden tekemää liikettä, ja se jaetaan mikro- ja makroliikkeisiin. Mikroliikkeet ovat sormien tai ranteen liikkeitä ja makroliikkeet ovat koko käsivarren liikkeitä. Orientaatio kuvaa kämmenen ja sormien suuntautuneisuutta. Kämmenen suuntaa tarkastellaan kolmiulotteisessa tilassa ja se voi olla ylös, alas, sivulle, pois itsestä tai kohti itseä. Sormien perussuunta katsotaan rystypuolelta. (Jantunen 2003, 28; Hytönen & Rissanen 2006, 21–22.) Ei-manuaaliset elementit ovat kasvojen, kehon ja pään liikkeitä. Kasvojen liikkeisiin kuuluvat monista yksityiskohdista koostuva yleinen kasvojen ilme, kulmakarvojen asennot, katseen suuntaaminen ja silmien siristäminen tai avaaminen sekä huulio eli suun liikkeet, jotka voivat olla viittomakielen tai suo-

men kielen mukaisia. Kehon ja vartalon liikkeet voivat kuulua viittoman perusmuotoon, vaikka käsissä ei olisikaan liikettä. (Malm & Östman 2000, 25–26.)

3.4 Viittomakielten muistiinmerkitsemistavat

Viittomakieltä voidaan kirjoittaa, mutta se ei ole vakiintunutta kuten puhuttujen kielten kirjoitus. Viittomakielten erilaisia muistiinmerkitsemistapoja ovat elävät kuvat eli videotallenteet, piirroksot ja valokuvat, viittomien tuottamisen kuvaus jollakin puhutulla kielellä, puhutun kielen glossit sekä varsinaiset viittomakielten kirjoitusjärjestelmät. (Savolainen 2000, 189.)

Videolle tallentaminen on luonteva ja tarkka tapa viittomakielen muistiinpanojen tekemiseen. Tietokoneelle tallentaminen mahdollistaa viittomakielisten tuotteiden tekemisen ja niiden saavutettavuuden. Aidon ihmisen kuvaaminen on aina parempi kuin esimerkiksi tallennus piirros- tai nukkeanimaationa, joiden tekeminen on hidasta sekä puutteellista, koska käsien, kasvojen ja vartalon liikkeet eivät ole riittävän tarkkoja. Video on hyvä tallennusmuoto, mutta se vaatii myös mahdollisuuden tulla viitatuksi puhutulla kielellä kirjoitetussa muodossa, jolloin tarvitaan lisäksi kirjallisia merkitsemistapoja. (Savolainen 2000, 189–190.)

Glossit ovat tavallisin viittomien ja viittottujen jaksojen muistiinmerkitsemistapa. Glossi on viittoman perusmerkitystä vastaava sana, joka kirjoitetaan suuraakkosin. Suuraakkosin kirjoittaminen erottaa glossin puhutun kielen sanasta. Glossit merkitään sanan perusmuodossa. Kaikille viittomille ei ole vain yhtä vastaavaa sanaa, jolloin useampi sana voi muodostaa glossin. Glossi ei anna kaikkea tarvittavaa tietoa viittoman muodosta ja merkityksestä, eikä viittomakielen kolmiulotteisuudesta ja tilankäytöstä. Glosseihin on kehitetty lisämerkintätapoja, sanoja tai symboleita tarkentamaan viittoman käsimuotoa, artikulaatiopaikkaa, liikettä ja ilmettä, viittoman merkitystä ja taivutusmuotoa. Suomessa on käytössä Juha Paunun 1980-luvun alussa kehittämä merkintäsystemi, joka pohjautuu ulkomaiseen malliin. Juha Paunun merkintäsystemissä on merkitsemistavat muun muassa viittoman hitaaseen tahtiin, viittoman painottamiseen, tauotukseen, toistoon ja kolmiulotteiseen viittomatilaan. Kätevyystään huolimatta

glossit antavat kuitenkin helposti virheellisen kuvan viittomakielestä. Viittomakieli saatetaan ymmärtää yksinkertaiseksi suomen kieleksi, jonka sanoja varten viittomat on keksitty. (Savolainen 2000, 192–195.)

Opinnäytetyössämme joulurauhan julistuksen tekstiosuuden käänös on videoitu ja glossattu. Näin käänös on saatu tuotettua mahdollisimman selkeään ja monikäyttöiseen muotoon.

4 KIELEN VARIETEETIT

Kielen varieteeteillä tarkoitetaan valintoja, joita puhuja tekee kielensä kanssa. Kerromme lyhyesti kielen varieteetteihin kuuluvista tyylistä, tekstilajista ja rekisteristä.

4.1 Tyyli

Tekstin tyyli tarkoittaa ilmaisutapaa. Sanavalinnat, lauseiden pituudet, sanajärjestykset ja erilaiset retoriset keinot ovat tyyllisiä piirteitä. Tyyli ei vaikuta vain tekstin muotoon vaan myös sen sisältöön ja merkitykseen. Tyyli on kokonaisuus eikä vain yksityiskohtia. Esimerkkinä tyyllilajista on huomaamaton asiatyyli, jota käytetään muun muassa uutisissa ja oppikirjoissa. Tämä tyyllilaji muuttuu ajan mukana, ja aina kyseisenä aikakautena se tuntuu perustyyliiltä. Sanat ovat neutraaleja, sanajärjestys odotuksenmukaista ja tekstissä ei ole persoonallisia tyyli- valintoja. Tekstiä lukiessa lukija ei huomioi ensisijaisesti kieltä vaan asiasisältöä. Vastakohtana huomaamattomalle tyyliille on kohosteinen tyyli, jossa lukija tarkkailee erityisesti kieltä. Kielessä on tällöin esimerkiksi poikkeavia sanajärjestyksiä ja asioiden esittämisjärjestyksiä sekä epätavallisia, kuten puhekielisiä tai vanhahtavia, sanavalintoja. Tyyllilliset piirteet erottuvat, kohoavat tekstistä ja kiinnittävät lukijan huomion. (Mikkola, Julin, Kauppinen, Koskela & Valkonen 2002, 134–136.)

Tyylin piirteet määräytyvät ympäristöstä, kontekstista eli käyttöyhteydestä ja kielen käyttötarkoituksesta. Vakiintuneihin sosiaalisiin tilanteisiin on syntynyt tiettyjä kielenkäyttösääntöjä eli tyyllisääntöjä. Näistä säännöistä koostuvat eri tyyllilajit. Näin ollen viestinnän tarkoituksen ja sosiaalisen ympäristön muuttuessa myös tyyli muuttuvat. (Saukkonen 1984, 10.)

4.2 Tekstilaji

Tekstilaji on tyylin kannalta ratkaiseva, sillä tyyli pohjautuu tekstilajiin (Mikkola ym. 2002, 135). Tekstilajit voidaan määritellä eri tavoin, esimerkiksi aiheen tai rakenteen mukaan. Tekstilajit määritellään useimmiten tekstiryhminä, joilla on yhteinen kommunikatiivinen päämäärä. (Rahtu 2011, 14; 19; Kotimaisten kielten keskus 2012.) Tekstilajia eli genreä tarkastellaan suhteessa yhteisöön, sillä yhteisö on merkittävä osa kielenkäytön kontekstia. Kontekstilla tarkoitetaan kielen puhujia ja kuulijoita, kielenkäyttötilanteita ja yksilöllisiä taustaodotuksia, joiden mukaan viestejä sekä tuotetaan että tulkitaan. Kielentutkimuksessa konteksti nähdään kaksisuuntaisena. Viestit muodostuvat valmiisiin ja kielestä riippumattomiin tilanteisiin, ja viestin tuottaja ja tulkitsija vaikuttavat viestin tuottamiseen ja tulkintaan. Toisaalta viestistä voi suoraan päätellä, minkälaiseen tilanteeseen se on tarkoitettu ja minkälainen viestin tuottaja ja vastaanottaja on. Viesti siis muodostaa kontekstin. Tällöin konteksti on kiinni tekstissä, mikä tarkoittaa sitä, että viestistä ymmärretään, onko se puhetta, kirjoitusta vai lukupuhuntaa, onko esitystilanne muodollinen vai epämuodollinen tai millaisia tunteita viestin on tarkoitus herättää. Viestin voi tunnistaa tekstilajiksi sen piirteiden pohjalta. (Rahtu 2011, 13.)

Yhteisön viestintätavat ja -ihanteet muuttuvat jatkuvasti, joten myös käsitykset tekstilajeista muuttuvat. Muutoksia tapahtuu tekstilajeihin yhdistettävissä viesteissä ja siinä, mitä eroja tekstilajien välillä on. Esimerkiksi lehtiutiset ovat muuttuneet paljon, sillä sata vuotta sitten uutiset sisälsivät paljon kannanottoja ja mielipiteitä, kun puolestaan nykyään uutisten pitää olla objektiivisia. (Rahtu 2011, 13.)

4.3 Rekisteri

Sanan tai ilmauksen merkitys määräytyy osittain kontekstin perusteella. Käytävissä voi olla myös useita, vaihtoehtoiselta vaikuttavia sanoja tai ilmauksia, joista valita. Arkitilanteissa voidaan käyttää tiettyjä sanoja, mutta tulkin ja kääntäjän on tunnettava myös muut termit ja ymmärrettävä termien väliset erot ja

termien käyttötilanteet. Sanan tarkka valitseminen liittyy yleis- ja erikoiskielen eroihin. Kun huomioidaan myös kielenkäyttötilanteeseen liittyvä vaihtelu, puhutaan myös rekisteristä. Kielenkäyttötilanteet poikkeavat sen mukaan, mitä tilanteessa tapahtuu, keitä siinä on mukana ja mikä on kielenkäytön tavoite. Nämä osatekijät määräävät rekisterin eli millä tavalla jokin tietty asia ilmaistaan jossain tietyissä tilanteissa. Kielitieteen näkökulmasta rekisteri tarkoittaa tilanteen muodollisuuden mukaan tehtyjä lauserakenteiden, sanojen ja fonologisten piirteiden valintoja. Sanojen lisäksi rekisterin muodostavat syntaktiset valinnat, ilmeet ja eleet. Ilmaisutapaan vaikuttavat myös vuorovaikutus, eli puhujan ja vastaanottajan välinen suhde sekä osallistujien ennakkotiedot. Viittomakielen rekistereitä on tutkittu vain vähän. (Laine 2006, 149–150; Sunnari 2006, 30.) Rekisteri on tapa sanoa erilaisia asioita, ei saman asian sanomista erilaisilla tavoilla (Kotimaisten kielten keskus 2012).

Martin Joos on tehnyt rekisteriluokituksen ja määritellyt niihin kuuluvat ominaispiirteet. Joos jakaa rekisterit juhlatyyliin, viralliseen ja muodolliseen rekisteriin, tiedottavaan rekisteriin, epämuodolliseen rekisteriin ja sisäpiirin rekisteriin. Joulurauhan julistus ei kuulu täysin yhteenkään rekisteriluokkaan, vaan sijoittuu osittain kolmeen ensin mainittuun. Juhlatyylin ominaispiirteitä ovat kontaktin puuttuminen yleisöön ja monimutkaiset kieliopilliset rakenteet. Juhlatyyliä käytetään usein esimerkiksi runoutta ja liturgiaa, jonka merkitys muuttuu, jos yksikin sana vaihdetaan. Virallisessa ja muodollisessa rekisterissä käytetään passiivirakenteita, ääntäminen on selkeää, tarkasti muotoiltua ja jäseneltyä sekä vuorovaikutus yleisöön on harvinaista. Tiedottavan rekisterin tavoitteena on informoida jäseneltyä, ja aiheen vaihto tulee ilmaista selkeästi. Vastaanottajalta ei vaadita etukäteistietoa tiedotettavasta asiasta. (Laine 2006, 150.)

4.4 Juhlatyyli viittomakielessä

Juhlatyyliä käytetään juhlallisissa tai virallisissa tilaisuuksissa, kuten joulurauhan julistuksessa, kirkollisissa tilaisuuksissa, syntymäpäivä- ja muissa juhlapuheissa. Juhlatyyliä tarkoitamme kielen käyttötappaa ja juhlatyyliin kuuluvaa rekisteriä näissä tilaisuuksissa. Suomalaisen viittomakielen tyyleistä ja rekiste-

reistä löytyy vain vähän kirjallisuutta. Tutkiaksemme viittomakielen juhlatyyliä haastattelimme kolmea viittomakielistä henkilöä. Henkilöt halusivat pysyä anonyymeina. Haastattelut toteutimme teemahaastatteluina. Teemahaastattelussa on etukäteen valmisteltuja aihepiiriin liittyviä kysymyksiä. Kahta viittomakielistä haastattelimme henkilökohtaisesti ja kuvasimme haastattelut myöhempää analysointia varten. Haastattelun alussa annoimme heille luettavaksi joulurauhan julistuksen tekstiosuuden (LIITE 1), minkä jälkeen haastattelu käytiin viittomakielellä. Kolmatta viittomakielistä haastattelimme sähköpostin välityksellä. Haastateltavien vastaukset olivat yhteneviä. Haastatteluista poimimme tärkeimmät juhlatyyliin kuuluvat piirteet, jotka huomioimme käännoistyössämme. Tärkeimpiä juhlatyylin piirteitä ovat muun muassa näkyvyys ja viittomavalinnat. Juhlatyyliä ei ole tiukkoja sääntöjä, vaan viittomisessa näkyy viittojan oma käsiala ja tyyli.

4.4.1 Viittomavalinnat ja käsimuodot

Viittomakielen juhlatyyliä viittomavalinnat ovat tärkeitä. Arkityylyisiä viittomia ei käytetä, esimerkiksi viittoma SYÖDÄ (SUVI 1168) voi olla liian arkinen valinta, joten vaihtoehtona voisi käyttää ATERIOIDA-viittomaa (SUVI 772). Viittomavalinnoissa huomioidaan kohdeyleisö, esimerkiksi jos yleisö koostuu nuorista tai vanhoista, valitaan viittomia, joita he käyttävät. Viittomiseen valitaan myös sellaiset viittomat, jotka näkyvät kauas. Näkyvyyttä huomioidaan viittomalla yleisesti selkeästi ja rauhallisesti. Selkeys ja rauhallisuus korostuvat etenkin kaavamaisissa puheissa, kuten papin saarna tai joulurauhan julistus. Syntymäpäiväpuheissa viittomistyyli on viittojan käsialan mukaista.

Viittomavalintoihin liittyen kysyimme, pitäisikö joulurauhan julistuksessa käyttää vanhoja viittomia, koska suomenkielisessä tekstissä käytetään vanhahtavaa kieltä. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että se olisi hienoa. Ongelmana he mainitsivat sen, että vanhaa viittomakieltä ei ole tallennettuna. Kuitenkin on olemassa vuonna 1910 painettu D. F. Hirnin ”De Dövstummas Åtbördsspråk i Finland – Kuuromykkäin Viittomakieli Suomessa”. Sanakirjassa on noin 1000 viittomaa. Viittomamäärä ei ole kovin suuri, joten joulurauhan julistuksen tekstiä

ei pystyttäisi kääntämään Hirnin sanakirjaa hyödyntäen, pelkkiä vanhoja viittomia käyttäen.

Käsimuotona käytetään paljon B-käsimuotoa, jossa käsi on auki ja sormet ovat kiinni toisissaan (LIITE 4). B-käsimuotoa käytetään juhlatyyliissä, koska se on selkeä ja näkyvä käsimuoto, jolla on kohtelias ja kunnioittava sävy. Esimerkiksi henkilöiden osoituksissa etusormella osoittamisen sijaan käytetään avonaista B-käsimuotoa, mikä vastaa teitittelyä. Kaksikätesuositusta suositaan, mikä tarkoittaa sitä, että viittoma viitotaan kahdella kädellä. Jos yksikätesuositusta viittoma viitotaan kahdella kädellä, niin se tehdään. Esimerkiksi viittoma TERVETULOA (SUVI 67) viitotaan yleensä yhdellä kädellä, mutta juhlatyyliissä siihen voidaan ottaa mukaan toinen käsi samalla liikettä laajentaen.

4.4.2 Tilankäyttö ja paikantaminen

Juhlatyyliin liittyy olennaisesti se tilanne, jossa viitotaan. Tilanteessa, jossa juhlatyyliä käytetään, on yleensä yleisö, joka tulee huomioida viittoessa. Juhlatyyliissä viitotaan automaattisesti isommin ja laajemmalla alueella, jotta kaikki yleisössä näkisivät mahdollisimman hyvin.

Juhlatyyliissä paikantamista käytetään laajasti viitottaessa yleisölle. Paikantaminen on selkeämpää, ja siinä käytetään molempia käsiä. Juhlatyyliissä ei ole erityisiä paikantamisalueita, mutta yleensä juhlatyyliissä viitotaan hieman korkeammalla, noin rinnan korkeudella.

4.4.3 Ei-manuaaliset piirteet

Juhlatyyliissä käytetty huulio on selkeä, mutta hillitympi kuin täysin viittomakielinen huulio. Esimerkiksi ERILAINEN-viittomassa (SUVI 714) huulio ei ole [pi] vaan huulio pysyy kiinni tai huuliossa näkyy sana eri.

Kehoa käytetään juhlatyyliissä tehokeinona. Viittomat nostetaan hieman korkeammalle ja samalla koko olemus muuttuu ryhdikkäämmäksi ja virallisemmaksi. Juhlatyyliissä viittominen on hieman jämäkämpää verrattuna arkityyliin, jossa viittominen on rentoa. Myös ilmeestä näkyy tilanteen arvokkuus. Juhlatyyliissä ilmeitä on vähemmän, ja ne ovat neutraaleja. Ilmeissä saa näkyä tunteita ja eläytymistä. Esimerkiksi joulurauhan julistusta viittoessa ilmeestä voi näkyä asi-aankuuluvaa hartautta ja joulun riemua. Ilmeet ja viittomat eivät saa olla keskenään ristiriidassa. Katsekontakti yleisöön on tärkeää. Katseen pitää kiertää yleisössä eikä kohdistua vain yhteen henkilöön. Riippuu kuitenkin puhujan persoonasta, miten hän puheensa viitto.

5 KYSELY

5.1 Kyselyn lähtökohdat

Osana opinnäytetyötämme teimme kyselyn (LIITE 5) alkuvuodesta 2014 viittomakielisille heidän suhtautumisestaan joulurauhan julistukseen ja sen tulkkaukseen. Kysyimme muun muassa, mitä joulurauhan julistus heille merkitsee ja käyvätkö he katsomassa julistusta paikan päällä vai katsovatko he sitä esimerkiksi televisiosta. Kysyimme myös, haluavatko vastaajat, että joulurauhan julistus tulkataan viittomakielelle ja että se näytettäisiin televisiossa tai internetissä.

Toteutimme kyselyn Webropol-kyselynä. Lähetimme kyselyn saatekirjeineen sähköpostitse Kuurojen Liiton jäsenyhdistyksille eteenpäin välitettäväksi yhdistysten jäsenille. Näin ajattelimme kyselymme saavuttavan mahdollisimman suuren osan viittomakielisistä. Jäsenyhdistyksiä on yhteensä 42, ja näissä jäseniä yhteensä 4084 (Kuurojen Liitto 2012). Emme kuitenkaan voi sanoa tarkkaa viittomakielisten määrää, sillä kaikki viittomakieliset eivät kuulu yhdistyksiin, jotkut viittomakieliset voivat kuulua useampaan eri yhdistykseen tai kerhoon ja osa yhdistysten jäsenistä ei ole viittomakielisiä.

Pyysimme yhdistyksiä välittämään kyselyn jäsenilleen, esimerkiksi sähköpostitse tai yhdistyksen Facebook-sivujen kautta. Saimme Kuurojen Liiton järjestöohjaajalta jäsenyhdistysten yhteystiedot, jotka oli päivitetty vuonna 2012. Joidenkin yhdistysten yhteystiedot olivat vanhentuneet tai puuttuivat kokonaan, joten emme pysty sanomaan, kuinka hyvin kyselymme tavoitti yhdistyksiä. Kysely lähetettiin 4.1.2014, ja vastausaikaa oli kolme viikkoa, 26.1.2014 asti. Lähetimme muistutusviestin viikkoa ennen kyselyn sulkeutumista ja pyysimme Kuurojen Liittoa julkaisemaan kyselymme heidän Facebook-sivuillaan saadaksemme riittävän vastaajamäärän.

Halusimme kyselymme avulla erityisesti tutkia viittomakielisten suhtautumista joulurauhan julistukseen ja sen tulkkaukseen. Joulurauhan julistus on pitkäaikainen perinne, joka jatkuu samanlaisena vuodesta toiseen. Vaikka joulurauha

julistetaan Turusta, se lähetetään koko Suomeen suorana lähetyksenä televisiosta, ja julistusta voi kuunnella myös radiosta. Halusimme selvittää, kuinka merkittävä tapahtuma joulurauhan julistus on viittomakielisille. Julistuksen tulkkauksesta halusimme tietää, mitä kautta viittomakieliset haluaisivat tulkkauksen nähdä ja kokivatko he sen tarpeelliseksi. Joulurauhan julistus on tulkattu viittomakielelle paikan päällä vuodesta 1993 alkaen (Mika Akkanen, henkilökohtainen tiedonanto 14.3.2014), mutta tulkkausta ei ole aiemmin näytetty suorana lähetyksenä televisiosta tai internetistä, vaan ainoastaan viittomakielisten uutisten yhteydessä. Vuonna 2013 tulkkaus näytettiin suorana Yle Areenan internet-sivuilta. Halusimme myös saada palautetta tästä tulkkauksesta. Tarkoituksenamme olisi saada viittomakielinen tulkkaus näkyvämmäksi, jotta viittomakieliset voisivat osallistua tähän yhteiskunnalliseen tapahtumaan tasavertaisesti kuulevien kanssa.

Koska joulurauhan julistus on vanha ja jatkuva perinne, on ihme, ettei siitä ole viittomakielistä käännöstä, joka jatkaisi samaa perinnettä viittomakielistenkin yhteisössä. Kyselyssä halusimme tietää, kuinka moni viittomakielinen haluaisi joulurauhan julistukselle virallisen käännöksen. Virallisia käännöksiä on tehty, muun muassa Raamatun teksteistä ja rukouksista, miksei siis joulurauhan julistuksesta. Toivoimme tuloksista selviävän, onko virallisen käännöksen tarve olemassa. Halusimme edistää esteettömyyttä ja mahdollisesti herättää keskustelua virallisen käännöksen tekemisestä. Opinnäytetyöhömme kuuluva käännös on vain yksi vaihtoehto, josta tulkit voivat halutessaan ottaa mallia. Käännöksestämme ei ole tarkoitus tulla virallista käännöstä. Viittomakielisten tulisi tehdä virallinen käännös yhteistyössä Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielen lautakunnan kanssa. Viittomakielen lautakunta antaa suosituksia viittomien käyttöön ja käsittelee käännösehdotuksia, kuten kirkkokäsikirjan käännöksiä (Kotimaisten kielten keskus 2013).

5.2 Odotukset ja haasteet

Emme odottaneet suurta vastaajamäärää, koska emme tienneet, kuinka kysely tavoittaa viittomakielisiä. Monet saattaisivat jättää myös vastaamatta, koska

kyselymme aihe, joulurauhan julistus, ei kiinnosta heitä. Emme työssämme keskittyneet erityisesti kyselymme mainostamiseen, koska kysely on vain yksi osa opinnäytetyötämme. Arvelimme kyselyyn vastaamisen olevan mahdollisesti hankalaa viittomakielisille, koska toteutimme kyselymme suomen kielellä. Oletimme, että suurin vastaajaryhmä tulee Lounais-Suomesta, koska joulurauha julistetaan Turussa. Oletimme myös, että Turun ja sen lähialueiden viittomakieliset kävisivät eniten paikan päällä katsomassa joulurauhan julistusta, ja julistus olisi heille tärkeämpi ja merkittävämpi kuin muualla Suomessa asuville. Ajattelimme, että he, jotka eivät käy paikan päällä katsomassa joulurauhan julistusta, katsoisivat julistusta televisiosta tai internetistä. Emme olettaneet kaikkien vastaajien katsovan joulurauhan julistusta, koska kaikille julistus ei mahdollisesti olisi erityisen merkityksellinen. Joulurauhan julistus on kuulevien suomalaisten perinne. Ajattelimme, että viittomakielisille julistuksesta ei ole muodostunut perinnettä, koska viittomakielen asema on ollut heikko eikä tulkkausta ole ollut aina saatavilla. Tästä syystä usealle viittomakieliselle joulurauhan julistuksella ei olisi mahdollisesti läheistä merkitystä eivätkä he katsoisi julistusta.

Odotimme viittomakielisten haluavan, että joulurauhan julistus tulkataan viittomakielelle, vaikka heille julistuksella ei olisi merkitystä tai he eivät julistusta katsoisi. Ajattelimme, että viittomakieliset haluaisivat edistää viittomakielen asemaa ja näkyvyyttä yhteiskunnassa sekä kannattaisivat virallista käännöstä. Emme uskoneet, että moni viittomakielinen katsoo vuoden 2013 tulkkausta internetistä, koska tieto tulkatusta lähetyksestä tuli lyhyellä varoitusajalla eikä siitä todennäköisesti ehditty tiedottaa kovinkaan laajasti.

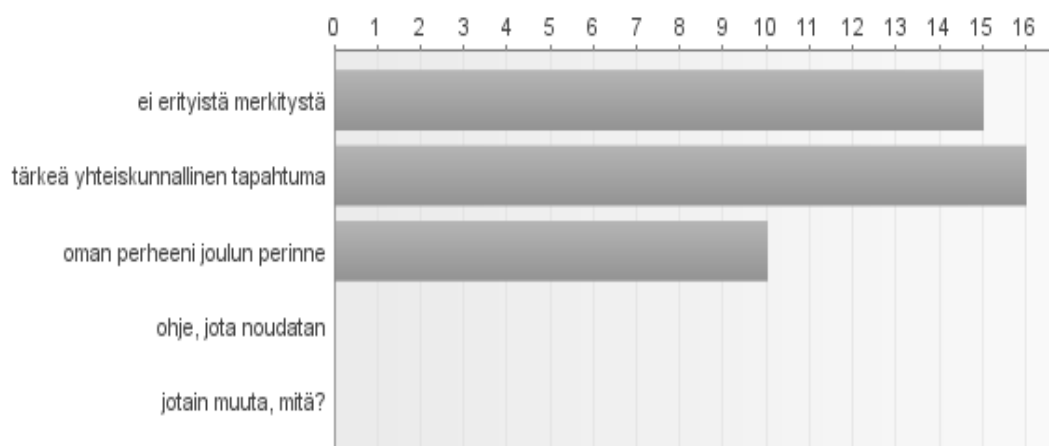
Ensimmäinen haaste kyselyä tehdessä oli se, kuinka kysely rajataan. Kyselymme on osa opinnäytetyötämme, joten ei ollut tarkoituksenmukaista tehdä kovin laajaa kyselyä. Halusimme kuitenkin saada monipuolisesti tietoa, ja lopulta rajasimme kysymykset liittyen joulurauhan julistuksen merkitykseen, tulkkaukseen ja katsomiseen sekä viralliseen käännökseen. Teimme kyselyn suomen kielellä, vaikka kohderyhmänämme olivat viittomakieliset. Tähän ratkaisuun päädyimme, koska viittomakielisen kyselyn toteuttaminen olisi ollut haastavaa. Viittomakielinen haastattelu olisi pitänyt toteuttaa henkilökohtaisesti ympäri Suomea tai pyytää viittomakielisiä lähettämään meille vastaukset videolla, mikä

olisi voinut olla taas heille hankalaa. Tuloksia on myös helpompi analysoida, kun ne ovat suomeksi. Ymmärsimme, että ratkaisumme saattaisi karsia vastaajamäärää, koska viittomakieliset eivät voisi vastata äidinkielellään. Suurin osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä, joihin vastattiin valitsemalla sopiva vaihtoehto. Kysymykset ja vaihtoehdot olivat mielestämme lyhyitä ja selkeitä. Pyrimme tekemään vastaamisesta helppoa, jotta kyselyymme voisi vastata äidinkielestä riippumatta. Kyselyssämme oli vain kaksi avointa kysymystä, joihin vastaaminen oli vapaaehtoista.

5.3 Kyselyn tulokset ja analysointi

Vastaajia oli yhteensä 37, joista naisia oli 24 ja miehiä 13. Vastaajamäärä ei ollut suuri, mutta riittävä kyselyn tarkoituksen toteutumiseen. Vastaajia oli melko tasaisesti ympäri Suomea ja eri ikäryhmistä. Vastaajista eniten oli 41–50-vuotiaita. Alle 20-vuotiaita ei vastannut kyselyyn lainkaan. Tämän luulemme johtuvan siitä, että joulurauhan julistus ei kiinnosta nuoria niin paljon kuin vanhempia ihmisiä. Emme tiedä, kuinka aktiivisia yhdistyksen jäseniä nuoret ovat, joten kyselymme ei ole mahdollisesti tavoittanut heitä. Vastaajista suurin osa oli Etelä-, Länsi- ja Lounais-Suomesta. Heitä oli yhteensä 28. Pohjois-, Keski- ja Itä-Suomesta vastaajia oli yhteensä vain 9, minkä arvelemme johtuvan siitä, että Turkuun sijoittuva joulurauhan julistus ei ole niin merkittävä pitkän välimatkan takia. Kaikki vastaajat olivat tulkkauspalvelun käyttäjiä. Vastaajista suurin osa (84 %) kommunikoi pääasiallisesti viittomakielellä. Kyselyn tulokset ja kuvaajat löytyvät kokonaisuudessaan liitteestä 6.

Kysyimme joulurauhan julistuksen merkitystä. Vastaajat saivat valita useamman vaihtoehdon. Seuraavassa kuviossa näkyy vastausvaihtoehdot ja vastausten jakautuminen.

KUVIO 1. Joulurauhan julistuksen merkitys viittomakielisille

Yksi vastaaja, jolle joulurauhan julistuksella ei ollut erityistä merkitystä, vastasi sen olevan myös tärkeä yhteiskunnallinen tapahtuma. Vastaajista kolmelle joulurauhan julistus on sekä oman perheen joulun perinne että tärkeä yhteiskunnallinen tapahtuma. Vastaajista, jotka pitivät joulurauhan julistusta tärkeänä yhteiskunnallisena tapahtumana, lähes kaikki (15) halusivat, että joulurauhan julistuksesta olisi virallinen käänös. Yksi ei osannut sanoa.

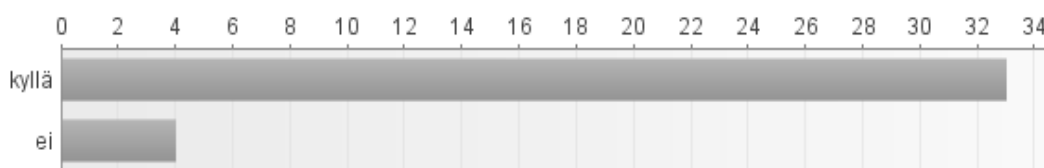
Seuraavaksi käsittelemme vastaajia, joille joulurauhan julistuksella ei ollut erityistä merkitystä. Kahdeksan heistä ei osannut sanoa, haluavatko he virallista käänöstä. Kaksi ei halunnut virallista käänöstä. Vastaajista kolme ei katsoisi joulurauhan julistuksen tulkkausta ollenkaan – paikan päältä, televisiosta eikä internetistä. Loput 12 vastaajaa katsoisi tulkkausta, jos tulkkaus näytettäisiin jostakin edeltä mainitusta kanavasta. Mieluiten tulkkausta katsottaisiin televisiosta (11). Vastaajista neljä ei halunnut, että joulurauhan julistus tulkataan viittomakielelle. Ajattelimme, että vastaajat, joille joulurauhan julistuksella ei ole erityistä merkitystä, eivät myöskään välttämättä ajattele tulkkauksen ja virallisen käänöksen tarpeellisuutta viittomakielen aseman parantamiseksi.

Kysyimme, käyvätkö viittomakieliset katsomassa joulurauhan julistusta paikan päällä. Vastaajista 17 ei ollut koskaan käynyt katsomassa joulurauhan julistusta, kahdeksan ei ollut käynyt, mutta haluaisi käydä, ja kuusi oli joskus käynyt katsomassa julistusta. Vastaajista neljä käy silloin tällöin katsomassa julistusta ja

kaksi käy aina. Annoimme vastaajille mahdollisuuden vapaasti perustella, miksi he käyvät tai eivät käy katsomassa joulurauhan julistusta. Tähän vastasi 19 henkilöä. Yleisimmät syyt, miksi joulurauhan julistusta ei käydä katsomassa paikan päällä, ovat pitkä välimatka ja väenpaljous. Vastaajista yhdeksän mainitsi syyksi välimatkan pituuden ja kuusi vastaajaa häiriintyi väenpaljoudesta. Väenpaljous ahdisti vastaajia ja myös esti tulkin näkemisen. Lisäksi muita syitä olivat, että tulkkausta ei koettu toimivaksi ja televisiosta tilaisuuden näki paremmin kuin paikan päältä. Ohjelman tekstitys mahdollisti televisiosta katsomisen, ja lisäksi yksi vastaajista kertoi, että musiikin pystyi tuntemaan pitämällä televisiosta kiinni. Muutama vastaajista ei joulukiireiden vuoksi ehdi mennä katsomaan joulurauhan julistusta paikan päälle. Vastaajista kolme ei edes tiennyt, että joulurauhan julistus tulkataan viittomakielelle. Joulurauhan julistusta käydään tai käytiin katsomassa tunnesyistä, perheen perinteen vuoksi, joulun tunnelman takia sekä silloin, jos aikataulut ja sää osuvat kohdilleen.

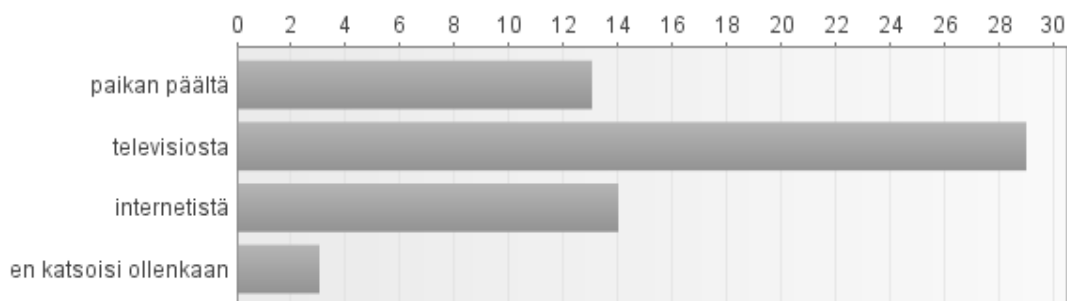
Kysyimme, katsovatko tai kuuntelevatko viittomakieliset joulurauhan julistuksen kotona. Vastaajista 22 katsoi julistusta televisiosta, yhdeksän internetistä ja 11 ei katsonut julistusta ollenkaan. Olimme sisällyttäneet vaihtoehtoihin myös radion, koska viittomakielisiin voi kuulua esimerkiksi huonokuuloisia tai tulkki voi tulkata asiakkaalle radiosta julistuksen. Kukaan ei maininnut kuuntelevansa julistusta radiosta. Televisio oli selvästi suosituin lähde.

Kysyimme viittomakielisiltä, haluavatko he, että joulurauhan julistus tulkataan viittomakielelle. Alla olevasta kuvioista näkyy vastausjakauma. Oletimme, että neljä vastaajaa eivät halunneet julistusta tulkattavan viittomakielelle, koska he eivät itse katsoisi sitä. Tämän perustelimme sillä, että nämä neljä vastasivat myös, että joulurauhan julistuksella ei ole heille erityistä merkitystä.

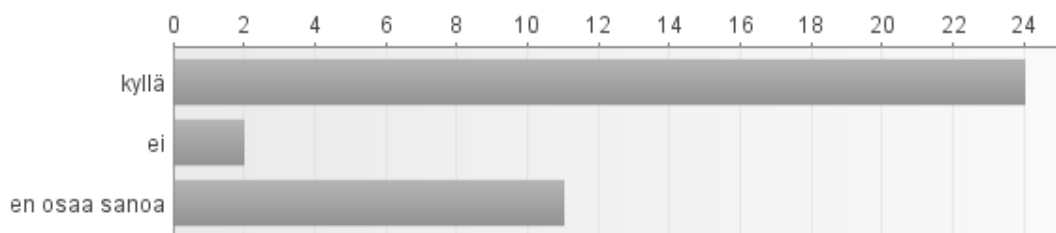
KUVIO 2. Halutaanko, että joulurauhan julistus tulkataan viittomakielelle

Kysyimme, mistä viittomakieliset katsoisivat mieluiten joulurauhan julistuksen tulkkausta (KUVIO 3.). Tämä ja edellinen kysymys ovat saattaneet antaa väärän mielikuvan vastaajille siitä, että tulkkausta ei järjestetä, vaikka tarkoituksemme oli selvittää halua ja tarvetta tulkkaukselle ja sen katsomisen mieluisinta kanavaa. Kysymyksessä oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto.

KUVIO 3. Mistä joulurauhan julistuksen tulkkausta katsottaisiin

Kysyimme, haluaisivatko viittomakieliset, että joulurauhan julistuksesta olisi virallinen käänös. Vastaukset näkyvät seuraavasta kuviosta.

KUVIO 4. Halutaanko, että joulurauhan julistuksesta olisi virallinen käänös

Virallisella käänöksellä viittasimme vain joulurauhan julistuksen tekstiosuuteen ja tarkoitimme, että joulurauhan julistuksessa käytettäisiin aina samaa käänöstä. Voi olla, että kysymyksessä esiintynyt termi "virallinen käänös" ei auennut kaikille vastaajille. Lisäksi epäselvyyttä saattoi syntyä siinä, tarkoittiko kysymys koko joulurauhan julistusta lauluineen ja musiikkeineen vai ainoastaan tekstiosuutta. Tämän perusteella luulemme, että niin moni vastaajista ei osannut sanoa, haluavatko he virallista käänöstä. Vastaajat, jotka eivät halunneet virallista käänöstä, eivät kokeneet joulurauhan julistusta ja sen tulkkausta muutenkaan merkittävänä.

Viimeisenä kysyimme, katsoivatko viittomakieliset joulurauhan julistuksen tulkattuna Yle Areenan internetsivuilta jouluna 2013. Kysyimme tätä, koska tulkkaus viittomakielelle lähetettiin ensimmäistä kertaa suorana mediassa. Vastaajista 13 oli katsonut ja 24 ei ollut katsonut tulkkausta. Pyysimme lisäksi antamaan palautetta tulkkauksesta ja kertomaan, mitä kautta he olivat saaneet tiedon tulkkauksesta. Tähän avoimeen kysymykseen vastaaminen oli vapaaehtoista, ja vastauksia saimme 18.

Vastaajista viisi ei tiennyt, että tulkkaus tuli Yle Areenasta. Nämä vastaajat olisivat katsoneet tulkkauksen, jos olisivat siitä tiedonneet. Yksi heistä jäi nyt odottamaan jo seuraavaa joulua, jotta voisi katsoa tulkkauksen. Toivottiin, että tulkkauksen lähetyksestä tiedotettaisiin paremmin. Kaksi vastaajaa katsoi joulurauhan julistuksen televisiosta, vaikka tiesi myös tulkattusta lähetyksestä internetissä. Yksi vastaaja unohti katsoa tulkattun julistuksen kiireiden takia. Tieto tulkkauksesta oli saatu Facebookin, sukulaisen ja Turun kaupungin internetsivujen kautta. Yksi vastaajista oli etsinyt tietoa lehdestä, mutta ei ollut löytänyt mainintaa tulkkauksesta.

Palautetta tuli paljon tulkkauksesta ja siitä, mitä siltä toivottiin. Esimerkiksi monet toivoivat musiikin kuvailua tulkkauksessa, ja tulkilta toivottiin lisää ilmeitä ja elävyyttä. Viittomakieliset ehdottivat, että julistuksen kääntäisi ja viittoisi viittomakielinen. Ehdotettiin myös, että joulurauhan julistuksessa paikan päällä olisi tulkki, mutta televisiosta tai internetistä näytettäisiin kuoron viittovan julistusta. Vastaajilta nousi esiin ajatus natiivista viittojasta, koska sitä olisi helpompi ja mukavampi katsoa. Tulkkaus toivottiin järjestettävän samoin kuin eduskunnan kyselytunneilla eli tulkkaus näkyisi pienenä kuvana ruudun alareunassa, tulkkiruutuna. Yksi vastaaja piti tulkkausta hienona asiana, mutta koki jäävänsä perheen ulkopuolelle, koska muut katsoivat julistusta televisiosta ja hän itse katsoi sitä yksin tietokoneelta. Vastaaja toivoi tulkkauksen näkyvän televisiosta. Tulkkausta pidettiin yleisesti tärkeänä, koska se mahdollisti viittomakielisten osallistumisen tapahtumaan.

5.4 Tulosten pohdinta

Saimme vastauksia 37, mikä on vähän suhteutettuna viittomakielisten kokonaismäärään. Odotimme, että vastauksia ei tulisi paljoa, mutta odotimme niitä tulevan kuitenkin tätä määrää enemmän. Kyselystämme saatuja vastauksia ei voi yleistää koko Suomen viittomakielisiin, mutta mielestämme saimme tarpeeksi tietoa kyselymme tarkoitusta ajatellen. Vastaukset olivat suuntaa antavia viittomakielisten ajatuksista joulurauhan julistukseen ja sen tulkkaukseen liittyen. Jos olisimme muistuttaneet useammin kyselyyn vastaamisesta, olisimme voineet saada isomman vastaajamäärän. Olisimme myös voineet mainostaa kyselyämme esimerkiksi menemällä kertomaan kyselystämme kuurojen yhdistyksille tai pyytää kuntoutussihteeriä auttamaan kyselyyn vastaamisessa.

Vastauksista tuli esille puutteellinen tiedottaminen joulurauhan julistuksen tulkkauksen näkyemisestä Yle Areenassa jouluna 2013. Lisäksi tieto tulkkauksesta oli lähes poikkeuksetta saatu internetin välityksellä, esimerkiksi Facebookin kautta. Päätös tulkkauksen näyttämisestä Yle Areenassa tuli melko myöhään, joten ymmärrämme, että myös tiedottaminen on jäänyt vähäiseksi tämän takia. Jatkossa tiedottamista täytyy monipuolistaa, jotta se saavuttaisi mahdollisimman suuren yleisön. Internetin lisäksi tiedotusta olisi hyvä tehdä tiedottamalla asiasta yhdistyksille, jotka välittäisivät tietoa eteenpäin jäsenilleen. Muita kanavia tiedottamiseen olisivat esimerkiksi kuurojen netti-TV, lehdet ja tiedotteet sekä teksti-tv.

Joulurauhan julistus näytetään joka vuosi televisiosta. Tilaisuudesta kuvataan ja näytetään muutakin kuin pelkkä julistus. Kamera kuvaa yleistä maisemaa, yleisöä, soittokuntaa, mieskuoroa sekä julistajaa. Näin televisiosta katsova pääsee mukaan joulurauhan julistuksen tapahtumaan ja tunnelmaan. Joulurauhan julistuksen viittomakielellä tulkatussa suorassa lähetyksessä Yle Areenassa jouluna 2013 ruudussa näytettiin vain tulkki. Näin ollen internetistä tulkkausta katsovalle ei välittynyt samanlaista kokemusta joulurauhan julistuksesta, koska hän ei saanut kokonaiskuvaa tilaisuudesta. Tulkki oli korokkeella Brinkkalan talon seinän edessä, yleisöstä katsottuna oikealla. Tulkin takana olevat ikkunat heijastivat kameran valoja, ja lisäksi tulkin takaa käveli tulkkauksen aikana ihmisiä.

Koska viittomakieli on visuaalinen kieli, kaikki visuaalinen häiriö, kuten heijastuminen, liikehdintä ja valot, kiinnittävät katsojan huomion ja voivat häiritä tulkkauksen seuraamista. Tulkkausta järjestettäessä olisi hyvä aina huomioida esteetön näkyvyys.

Joulupäivästä 25.12.2013 alkaen Yle Areenassa on ollut näkyvillä video joulurauhan julistuksesta, jossa näkyy tulkkaus pienessä ruudussa kuvan reunassa (Yle Areena 2013). Mielestämme tällaisen tulkkiruudun käyttö edistää viittomakielisten tasavertaisuutta ja heidän kokemustaan tilaisuuden tunnelmasta. Toivomme, että tulevina vuosina tulkkaus järjestettäisiin tulkkiruutuna. Kyselymme vastauksista tuli esiin toive tulkkauksen esittämisestä televisiosta internetin sijaan, jotta viittomakieliset ja kuulevat voisivat yhdessä katsella joulurauhan julistusta. Ratkaisuina voisi olla, että joulurauhan julistuksen lähetykseen lisättäisiin tulkkiruutu tai tulkkaus voisi näkyä toisella Yle-kanavalla, jolloin katsoja voisi itse valita, katsooko tulkattua lähetystä vai ei. Tulkkauksen pitäisi näkyä internetin lisäksi televisiosta, koska voi olla, että vanhemmat ihmiset eivät osaa käyttää internetiä. Tekniikan jatkuvasti kehittyessä voi olla mahdollista valita ohjelman tulkkaus television asetuksista, kuten nykyään voi valita tekstityksen nappia painamalla.

Yllätyimme, kuinka paljon palautetta tuli musiikin kuvailun tarpeesta. Emme olleet ajatelleet, että instrumentaalisen musiikin kuvailu on viittomakielisille yhtä tärkeää kuin laulujen sanojen tulkkaus. Vuoden 2013 julistuksen tulkkauksessa tulkki ilmoitti, milloin musiikki alkoi ja milloin päättyi. Lisäksi hän kertoi laulujen nimet. Mielestämme tämä oli hyvä ratkaisu. Musiikin kuvailu ja tulkkaus voi olla tulkeille haastavaa, varsinkin jos tulkillä ei ole musiikillista taustaa. Instrumentaalisen musiikin kuvailussa voi kertoa, mitä soittimia soitetaan tai kuvailla musiikin rytmiä ja sävelkulkua. Kaikille tulkeille tämä ei tule luonnostaan, mikä voi aiheuttaa sen, että katsojan kokemus musiikista saattaa jäädä puutteelliseksi. Myös musiikin tulkkauksen näkökulmasta tulkkiruutu on hyvä ratkaisu, koska tällöin tulkkauksen lisäksi ruudusta näkyisi soittokunta soittimineen ja kapellimestari tahtipuikkoineen.

Palautteesta tuli ilmi, että tulkilta kaivattiin ilmeikkyyttä ja eläytymistä. Tämä oli mielenkiintoista, koska tekemiemme haastatteluiden perusteella viittomakielen juhlatyyliin ei kuulu vahvoja ilmeitä, vaan ilmeet ja olemus pidetään hillittyinä. Ilmeikkyyden ja eläytymisen toive saattaa johtua siitä, että viittomakieliset ajattelevat joulurauhan julistuksen tulkkauksen olevan vain tavallista tulkkausta eikä juhlatyylistä tulkkausta.

Odotuksiemme mukaisesti viittomakieliset halusivat, että joulurauhan julistus tulkataan ja että heillä olisi mahdollisuus nähdä tulkkaus muualta kuin paikan päältä. Välimatka Turkuun ja tilaisuuden väenpaljous vaikuttivat siihen, että viittomakieliset eivät voineet tai halunneet tulla paikan päälle katsomaan julistusta. Jos joulurauhan julistuksen tulkkaus näytettäisiin televisiosta tai internetistä, olisi muillakin kuin lähipaikkakuntalaisilla mahdollisuus nähdä julistus. Tällöin myös julistuksesta voisi tulla viittomakielisille merkityksellisempi, ja siitä voisi muodostua jopa henkilökohtainen perinne. Tällä hetkellä moni vastaajista ajatteli, että joulurauhan julistus on tärkeä yhteiskunnallinen tapahtuma tai ettei sillä ole erityistä merkitystä. Oletimme, että Turun ja sen lähialueiden viittomakielisille joulurauhan julistuksella olisi suurin henkilökohtainen merkitys eli se olisi oman perheen joulun perinne. Kuitenkin ne, jotka vastasivat joulurauhan julistuksen olevan oman perheen joulun perinne, olivat ympäri Suomea.

Yllätyimme siitä, että kaikki viittomakieliset eivät halunneet joulurauhan julistusta tulkattavan eivätkä kannattaneet virallista käännöstä. Uskoimme, että kaikki viittomakieliset olisivat kannattaneet näitä, koska he haluaisivat edistää viittomakielen ja tulkkauksen asemaa. Ajattelemme, että osa vastaajista ei halunnut joulurauhan julistusta tulkattavan, koska heitä ei itseään kiinnosta sitä katsoa eivätkä he näin ollen ajattele asiaa muiden tai viittomakielen aseman kannalta. Käyttämämme termi ”virallinen käännös” saattoi olla vastaajalle hankala ymmärtää, mikä selittäisi, miksi moni ei osannut sanoa, haluaako virallista käännöstä vai ei. Tarkoitimme joulurauhan julistuksen virallisella käännöksellä joulurauhan julistuksen tekstiosuutta. Tämä ei tullut ilmi kyselyssämme, joten osa vastaajista ei välttämättä ymmärtänyt, mitä kaikkea virallinen käännös kattoi. Toisaalta ne, jotka eivät halunneet virallista käännöstä, eivät halunneet myöskään tulkkausta järjestettävän.

Saimme kyselystämme paljon hyödyllistä tietoa, jota voidaan käyttää hyväksi vastaavien tilaisuuksien tulkkauksiin valmistautuessa. Huomioimme käänöksessämme vastaajien palautteet vuoden 2013 joulurauhan julistuksen tulkkauksesta. Mielestämme kyselystä nousi esiin se, että viralliselle käännökselle on tarve ja että joulurauhan julistuksen tulkkaukset olisivat hyvä näyttö suorana televisioista tai internetistä. Tuloksia ei voida yleistää pienen vastaajamäärän takia.

6 TULKKAUS JA KÄÄNTÄMINEN

6.1 Tulkkaus

Tulkki on kahden tai useamman kielen ja kulttuurin välittäjä. Tulkkaus on hetkessä tapahtuvaa välitöntä kääntämistä. Tulkkaus voi tapahtua konsekutiivisesti tai simultaanisesti. Konsekutiivitulkkauksessa tulkki välittää puhujan viestin puheen taukojen aikana, jolloin tulkkaus muodostuu lyhyistä kokonaisuuksista. Simultaanitulkkauksessa tulkkaus tapahtuu samanaikaisesti puhujan viestin kanssa. Viittomakielessä tulkki tulkaa viittomakielestä puhuttuun kieleen ja toisinpäin, yleensä simultaanisesti. (Hynynen, Pyörre & Roslöf 2003, 60–61.)

6.1.1 Tulkkauksen ja kääntämisen ero

Kääntämisessä kääntäjällä on pidempi aika prosessoida lähtötekstiä kuin tulkilla tulkatessa. Käännöstä voi hioa ja muokata lähes loputtomiin, kun puolestaan tulkkaus tapahtuu nopeasti, eikä tulkatessa välttämättä tiedä, mitä asiasisältöjä on seuraavaksi tulossa. Tulkkauksessa voi tulla virheitä, joita tulkki ei ehdi tai huomaa korjata. Käännös tehdään mahdollisimman virheettömäksi. Käännöksestä yleensä pyritään tekemään kirjallinen pysyvä tuotos. Viittomakielisestä käännöksestä voidaan tehdä glossit tai videotallenne. Tulkkauksesta ei jää pysyvää tallennetta. (Hynynen, Pyörre & Roslöf 2003, 60–61; Roslöf & Veitonen 2006, 109.)

6.1.2 Valmisteltu tulkkaus

Viittomakieltä voidaan tulkata joko suoraan tai valmisteltuna tulkkauksena. Suorassa tulkkauksessa tulkki saattaa tietää aiheen ja näin valmistautua tulkkaukseen tutkimalla aihetta ja miettimällä, mitä siitä saatettaisiin kertoa. Tulkilla ei ole kuitenkaan tiedossa tarkalleen, mitä aiheesta aiotaan puhua. Valmisteltu tulkkaus muistuttaa käännöstä, koska tulkilla on ollut käytössään materiaalia, jolla hän on voinut tutustua perusteellisesti tulkkaustilanteeseen. Esimerkkejä

valmistellusta tulkkauksesta ovat jumalanpalvelukset, muut kirkolliset toimitukset ja teatteritulkkaus. (Roslöf & Veitonen 2006, 165.) Joulurauhan julistuksen tulkkaus on valmisteltu tulkkaus, koska tulkki tietää tarkalleen, mitä tilaisuudessa tapahtuu.

6.2 Opinnäytetyössä käytetyt käännösteoriat

Käännösteorioiden yleisin jaottelumenetelmä on jakaa ne lähtö- ja kohdetekstikeskeisiksi käännösteorioiksi. Lähtötekstikeskeiset teoriat pyrkivät ekvivalenssiin, jolla tarkoitetaan vastaavuutta lähtötekstiin. Kohdetekstikeskeisissä teorioissa adekvaattisuus on tärkeää. Adekvaattisuudella tarkoitetaan käännöksen suhdetta kohdekieleen ja -kulttuuriin. Tavoitteena on luoda mahdollisimman toimiva käänнос kohdekulttuuriinsa. (Hytönen 2006, 69–70.) Opinnäytetyössämme käytimme kohdetekstikeskeistä skoposteoriaa, jossa itse määrittelimme käännöksemme tavoitteen, dynaamista ekvivalenssia sekä pragmaattisia adaptaatioita tehdessämme käännöstä. Esittelemme teoriat lyhyesti.

6.2.1 Skoposteoria

Skoposteorian mukaan kääntämisessä tärkeintä on käännöksen tarkoitus eli funktio. Skopoksella tarkoitetaan käännöksen funktiota. Miten käänнос toteutetaan, riippuu käännöksen skopoksesta, ja toteuttaminen onkin käännöksen tärkein kriteeri. ”Tarkoitus pyhittää keinot” -lausetta käytetään usein kuvaillessa skoposteoriaa. Käännöksen skopos voi olla hyvinkin erilainen kuin lähtötekstin tarkoitus, koska skopos on vastaanottajasta riippuva. Onnistuneen käännöksen määrittelee se, kuinka hyvin käännöksen tarkoitus on toteutunut. (Reiss & Vermeer 1986, 54–58.)

Valitsimme Joulurauhan julistuksen kääntämiseen teoriaksi skoposteorian, koska halusimme itse määrittää käännöksemme tarkoituksen. Tavoitteenamme oli tehdä käänнос, joka soveltuu kohdekulttuuriin. Kulttuuristen tekijöiden lisäksi halusimme säilyttää lähtötekstin vaikuttavuuden ja sisällön.

6.2.2 Dynaaminen ekvivalenssi

Ekvivalenssilla tarkoitetaan vastaavuutta lähtö- ja kohdetekstin välillä. Ekvivalenssin voi jakaa muodolliseen, dynaamiseen, funktionaaliseen ja semanttiseen ekvivalenssiin sen perusteella, millä tavalla käännöksen halutaan vastaavan lähtötekstiä. Dynaamisen ekvivalenssin tarkoitus on herättää lukijassa sama reaktio kuin lähtötekstiä luettaessa. Ekvivalenssin on yleisesti ajateltu sivuuttavan kulttuurilliset, tekstuaaliset ja tilannesidonnaiset tekijät. (Hytönen 2006, 67–69.)

Opinnäytetyössämme käytimme dynaamista ekvivalenssia kääntäessä joulu- rauhan julistusta, koska halusimme säilyttää saman vaikuttavuuden kuin suomenkielisessä alkuperäistekstissä on.

6.2.3 Pragmaattiset adaptaatiot

Pragmaattisilla adaptaatioilla tarkoitetaan muutoksia, joita tehdään, jos suoraan kääntäminen tulokielelle ei onnistu. Muutokset tehdään lähtötekstiin, jotta käännös sopisi kohdekuulttuuriin. Pragmaattinen adaptaatio voidaan selittää myös sillä, että se on merkityksen muokkaamista huomioiden käännöksen vastaanottaja, tarkoitus ja muut tilannetekijät. Pragmaattisia adaptaatioita ovat poisto, lisäys, korvaus ja järjestyksen muutos, joista yleisimpiä ovat korvaukset ja lisäykset. Pragmaattisia adaptaatioita käytetään muun muassa kulttuurien ja taustatietojen erojen tasoittamiseksi. (Vehmas-Lehto 2002, 99–101.)

7 KÄÄNNÖSPROSESSI

Opinnäytetyössämme teimme käännöksen joulurauhan julistuksen suomenkielisestä tekstiosuudesta (LIITE 1). Joulurauhan julistuksesta on toivottu käännös-mallia, ja halusimme sisällyttää käännöstyön opinnäytetyöhömmme. Halusimme tehdä suomenkielisen tekstiosuuden käännöksen malliksi tulkeille, jotka menevät tulkkamaan joulurauhan julistusta. Käännöstyön tavoitteena oli myös tukea ammatillista kasvuamme. Käännöksestä teimme glossit (LIITE 7) ja videotallenteen (LIITE 8), jonka julkaisimme YouTube-sivustolla.

Käänsimme vain tekstiosuuden, koska se on tilaisuuden tärkein osuus. Emme kääntäneet ruotsinkielistä osuutta, koska se olisi pitänyt kääntää suomenruotsalaiselle tai ruotsalaiselle viittomakielelle. Meillä ei ole osaamista näistä kielistä eikä meillä ole mahdollisuutta opetella niitä opinnäytetyöhön varatun ajan puitteissa. Halusimme rajata opinnäytetyömme selkeästi, joten emme sisällyttäneet laulujen kääntämistä opinnäytetyöhömmme.

Teimme käännöksen Eugene A. Nidan käännösprosessin mukaan. Nida jakaa käännösprosessin kolmeen vaiheeseen: analyysiin, siirtoon ja muotoiluun. Analyysivaiheessa keskitytään lähtötekstiin ja tutkitaan lähtötekstin muotoa ja merkitystä. Siirtovaiheessa käännöstyö tapahtuu pään sisällä, jolloin käännös alkaa muotoutua ja kehittyä ajatuksen tasolla. Käännösprosessin viimeisessä vaiheessa käännös muotoillaan kohdekieleen sopivaksi. (Vehmas-Lehto 2002, 62.)

7.1 Analyysivaihe

Aloitimme käännösprosessin tekemällä tekstianalyysin joulurauhan julistuksesta. Tekstianalyysin mukaan teksti voidaan jaotella kolmeen tekstifunktioon tekstin tavoitteiden perusteella. Kolme tekstifunktiota ovat informatiivinen, joka tarkoittaa tietoa välittävää, ekspressiivinen, jossa välitetään taiteellisuutta ja esteettisyyttä, sekä operatiivinen, jossa pyritään vaikuttamaan mielipiteisiin. Katarina Reiss sijoittaa virallisen puheen (official speech) näihin kaikkiin kolmeen

funktioon. Mielestämme joulurauhan julistus on virallinen puhe, koska se pyrkii vaikuttamaan yleisön mielipiteisiin tiedottamalla, kuinka jouluna tulee käyttäytyä. Nykyään julistus ei ole niinkään käyttäytymissääntö vaan kehotus. Joulurauhan julistus on kirjalliselta muodoltaan ja tilaisuudeltaan kaunis ja vanhan tyylinen. Virallisen puheen käännöksen pitää herättää samat reaktiot yleisössä kuin alkuperäisen tekstin. Käännöksessä tulee säilyä lähtötekstin sisältö ja muoto. (Reiss 1989, 105–115.)

Käännösteorioiksi valitsimme skoposteorian ja dynaamisen ekvivalenssin. Skoposteoriassa halusimme itse määritellä käännöksemme tavoitteet. Tavoitteina oli säilyttää tekstin funktiot ja tehdä mahdollisimman kohdekielinen käännös, jossa säilyisi sama vaikuttavuus ja sisältö kuin lähtötekstissä.

Käännöksen tavoitteiden asettamisen jälkeen syvennyimme joulurauhan julistuksen tekstiin. Pohdimme julistuksen sisällön merkityksiä ja kielellistä tyyliä. Jaoimme julistuksen neljään kappaleeseen rakenteen perusteella (LIITE 1). Pyrimme saamaan joka kappaleen käännöksen eheäksi kokonaisuudeksi. Käännöksemme tärkein tavoite oli tehdä kohdekieleen ja -kulttuuriin soveltuva käännös, joten ajattelimme, että voimme muokata lähtötekstin muotoa ja järjestystä saavuttaaksemme kohdekielisyyden. Joulurauhan julistuksessa käytetään vanhahtavaa kieltä, ja halusimme säilyttää tämän piirteen käännöksessämme käyttämällä mahdollisuuksien mukaan vanhoja viittomia.

Käännöstä varten otimme huomioon viittomakielen juhlatyylin, tilaisuuden luonteen ja sen tuomat vaatimukset sekä kyselystä esiin tulleet palautteet. Joulurauhan julistuksen lukemiseen on varattu tietty aika, joten käännöksen tulee olla lähes samanpituisen. Tämän takia julistuksessa ei voi käyttää liikaa pragmaattisista adaptaatioista poistoja tai lisäyksiä, koska muuten julistus ja käännös eivät ajoitu yhteen. Joulurauhan julistusta käy katsomassa tuhansia ihmisiä, minkä huomioimme käännöstä tehdessä parantamalla tulkkauksen ja käännöksen näkyvyyttä isontamalla viittomatilaa ja valitsemalla viittomia, jotka näkyvät kauas. Kyselystä saadut palautteet saattoivat olla ristiriidassa viittomakielen juhlatyylin piirteisiin, ja huomioimme molemmat näkökulmat käännöstä tehdessä.

7.2 Siirtovaihe

Aloitimme käännöksen työstämisen miettimällä erikseen käännösratkaisuja, minkä jälkeen pohdimme yhdessä käännöstä. Pohdimme käännösratkaisuja aluksi erikseen, koska ajattelimme siten saavamme monipuolisempia näkökulmia käännökseen. Tästä syntyikin kaksi käännösvaihtoehtoa, ja niitä yhdistämällä pyrimme mahdollisimman hyvään käännökseen.

Pohdimme yhdessä joulurauhan julistuksen sanojen ja lauseiden merkityksiä sekä niiden käännösratkaisuja. Esimerkiksi sanat armorikas, harras ja kehoittaa olivat hankalia kääntää, koska halusimme välittää sanojen merkityksen ja tyylin. Armorikkaan merkitys ei ehkä aukea viittomakielisille, jos viittoo vain ARMO ja RIKAS (SUVI 1039). Valitsimme käännökseen käytettäväksi peräkkäin kahta eri ARMO-viittomaa korostaaksemme armorikkaan tarkoittavaa suurta armollisuutta. Perusviittoman ARMO lisäksi käytimme vanhaa ARMO-viittomaa (VKKS 13:5), jonka merkitys on myös diakonia. Pohdimme, mitä ”hartaudella viettämään” tarkoittaa ja kuinka se ilmaistaan viittomakielellä. Harras voi tarkoittaa muun muassa antaumuksellista, sydämeistä lähtevää ja lämminhenkistä (Haarala 2001, 177). Viittomavaihtoehtoina meillä oli ARMAS (SUVI 169), HARTAUUS (VKKS 46:5) ja LÄMMIN (SUVI 35) tai jokin näiden yhdistelmä. Kehoittaa-sanasta mietimme, minkä tyylinen viittoma olisi merkitykseltään sopiva. Pohdimme, tarkoittaako kehoittaa julistuksessa määräystä, ystävällistä kannustusta vai vain toteamusta. Päädyimme käännöksessä viittomiin KEHOTTA (VKKS 106:1) ja KANNUSTAA, koska nykyään julistus ei ole tiukka ohjeistus vaan lämmin jouluntervehdys. Viittomavalintamme on sävyltään sopiva joulurauhan julistuksen nykyiseen tyyliin.

Joulurauhan julistus on kirjoitettu passiivimuotoon. Viittomakielellä on tärkeää ilmaista tekijä eli aktiivimuotoa tulisi käyttää (Roslöf & Veitonen 2006, 168). Mietimme, tulisiko käännöksessä käyttää aktiivimuotoa. Ajattelimme, että aktiivimuoto voisi olla joko minä tai me -muodossa. Jos julistus olisi minä-muodossa, julistus kohdistuisi itse julistajaan, ja julistuksen merkitys ja muoto muuttuisi ehkä liikaa. Jos julistus olisi me-muodossa, jäisi epäselväksi, kehen me viittaa. Teimme käännöshahmotelmia sekä passiivi- että aktiivimuodoissa. Tarkasteltu-

amme hahmotelmia päädyimme tekemään käännöksen kuitenkin lähtötekstin mukaisesti passiivimuodossa.

Teimme käännöshahmotelmiin poistoja, korvauksia ja järjestyksen muutoksia. Käännöksissä noudatimme joulurauhan julistuksen perusrakennetta, mutta muutimme järjestystä kappaleiden sisällä. Tavoitteena oli looginen ja helposti ymmärrettävä käännös. Teimme muutoksia lähtötekstin muotoon, mutta säilytimme tekstin sisällön. Emme kääntäneet suoraan muutamia suomenkielisiä ilmauksia, kuten ”asiaankuuluvalla hartaudella” ja ”raskauttavien asianhaarain vallitessa”. Pyrimme välittämään näiden ilmauksien ja koko tekstin vaikuttavuuden ja merkityksen ilmeillä sekä viittomavalinnoilla. Joulurauhan julistus alkaa tunnetuilla sanoilla ”Huomenna, jos Jumala suo”. Emme aloittaneet käännöstämme tällä sanajärjestyksellä, vaan aloitimme käännöksen viittomilla JOS JUMALA SUODA (LIITE 7). Ajattelimme tämän olevan selkeämpi käännösratkaisu, vaikka alkuperäisen sanajärjestyksen käyttäminen olisi ollut julistukselle tunnusomaista.

Käännöstä tehdessä huomioimme viittomakielen juhlatyylin. Mahdollisuuksien mukaan käytimme viittomissa B-käsimuotoa tai muutimme viittomat kaksikätsiksi. Kaikissa osoituksissa emme käyttäneet juhlatyylille ominaista B-käsimuotoa. Esimerkiksi osoittaessa kuvitteellista henkilöä, joka on rikkonut joulun rauhaa, osoitimme pelkällä etusormella. Tällä valinnalla halusimme korostaa henkilön kunniatonta toimintaa. B-käsimuodon käyttö olisi ollut liian kohteliasta. Otimme huomioon juhlatyyliin kuuluvan tilankäytön, jossa viitotaan laajemmalla ja korkeammalla alueella. Huomioimme käännöksessä myös tilaisuuden vaatiman rauhallisuuden ja näkyvyyden. Käännös tuli pitää yksinkertaisena ja selkeänä, jotta sen pystyy viittomaan rauhallisesti. Mielestämme joulurauhan julistuksen viittomisessa ilmeet ovat arvokkaita, melko neutraaleja ja tunnelmaan sopivia.

Kun saimme käännöshahmotelmat valmiiksi, katsoimme vielä kaksi aikaisempaa joulurauhan julistuksen tulkkausta, jotta saisimme vinkkejä käännökseemme. Emme halunneet katsoa julistuksen tulkkauksia ennen käännösprosessin aloittamista, koska halusimme tehdä täysin oman käännöksen. Emme ottaneet

mallia katsomistamme tulkkauksista muuten kuin ottamalla TUOMITA-viittoman (VKKS 334:1) käännökseemme.

7.3 Muotoiluvaihe

Muotoiluvaiheessa hioimme käännöksen lopulliseen muotoonsa (LIITE 7). Kävimme yhdessä läpi hahmotelmia ja viitoimme niitä toisillemme. Huomasimme tässä vaiheessa, että osa käännösratkaisuistamme ei toiminut tai ne olivat puutteellisia. Joulurauhan julistuksen kappaleiden 1, 2 ja 4 (LIITE 1) käännökset saimme selkeiksi kokonaisuuksiksi, mutta kappale 3 tuotti vielä haasteita. Teimme kappaleesta 3 kaksi ehdotelmaa, joita testasimme muilla. Testasimme ehdotelmia tulkkiepiskelijoilla ja -kouluttajalla. Saamamme palautteen mukaan kumpikaan ehdotelmista ei ollut toimiva sellaisenaan, vaan muokkasimme niistä yhden toimivan käännöksen. Lopuksi viitoimme valmiin käännöksemme joulurauhan julistajan puheen tahtiin. Huomasimme, että käännös on sopivan pituinen ja sen pystyy viittomaan kokonaisuudessaan samassa ajassa kuin joulurauhan julistus luetaan.

7.4 Käännöksen pohdinta

Mielestämme teimme käännöksen, joka on helposti ymmärrettävä ja toimiva kohdekulttuurissa. Skoposteorian mukaan käännöksemme on hyvä ja toimiva, koska sen tavoite on toteutunut. Käännös on sopivan pituinen joulurauhan julistuksen tilaisuudessa viitottavaksi. Opinnäytetyömme liitteenä löytyy käännöksestämme glossit ja videotallenne, joten tulkkien on helppo ottaa niistä mallia halutessaan. Käännöksemme kuitenkin poikkeaa joissain kohdin lähtötekstin asiasisällön järjestyksestä, joten käännöksen tulkkaminen ja sen ajoittaminen voi olla vaikeaa, koska tulkki ei voi tukeutua luettuun julistukseen. Meidän hätäratkaisumme tällä hetkellä ruotsinkielisen tekstiosuuden (LIITE 1) tulkkamiseen olisi saman käännöksen käyttäminen kuin suomenkielisessä osuudessa. Käyttäisimme kuitenkin ruotsinkielistä huuliota, jos se olisi luontevaa. Tämä ratkaisu ei kuitenkaan ole hyvä, vaan ruotsinkielinen osuus tulisi tulkata aina suomenruotsalaisella tai ruotsalaisella viittomakielellä. Seuraavaksi käsittelemme

käännöstämme tarkemmin lähtötekstin vastaavuuden, viittomavalintojen, paikantamisen ja ei-manuaalisten piirteiden näkökulmista.

7.4.1 Vastaavuus lähtötekstin kanssa

Käännöksessämme käytimme viittomakielelle tyypillistä rakennetta eli sijoitimme verbiviittomat lauseiden loppuun (Rissanen 2006, 123). Lisäksi tarvittaessa toistimme verbejä. Tämä näkyy esimerkiksi kohdassa ”NYT YLEINEN JOULURAUHA JULISTAA”. Suomenkielisessä julistuksessa sama lause ilmaistaan ”julistetaan siis täten yleinen joulurauha”. Kahdessa kohdassa lisäsimme verbin perään osoituksen, koska tarkensimme verbin kohdistuvan yleisöön. Halusimme näissä kohdissa käyttää myös viittomakielelle tyypillistä toistoa, jota julistuksen tekstissä ei ole. Verbin ja osoituksen toisto teki kokonaisuudesta selkeän. Kohta ”KAIKKI OS-kaar. (B-käsim.) KEHOTTA KANNUSTAA ARMAS JUHLIA / MYÖS HILJAA RAUHALLISESTI KÄYTTÄYTYÄ KANNUSTAA OS-kaar. (B-käsim.)” olisi jäänyt puutteelliseksi ilman toistuvaa verbiä ja osoitusta.

Joulurauhan julistuksessa on pitkiä lauseita, joita ei voi samanlaisina kääntää viittomakielelle. Jaoimme pitkät lauseet useammiksi lyhyemmiksi lauseiksi, jotta ne olisivat viittomakielellä helpommin ymmärrettävissä. Viittomakieliselle kerrokselle on tyypillistä luoda konkreettinen kohde tai henkilö, joka asiaa tekee tai kokee. Tästä syystä kappaleeseen 3 loimme kuvitteellisen henkilön, joka rikkoo joulurauhaa ja saa siitä rangaistuksen.

7.4.2 Viittomavalinnat

Viittomavalinnat teimme käännösprosessin siirtovaiheessa. Valitsimme viittomia, jotka olivat selkeitä sekä helposti ja yleisesti ymmärrettäviä. Pyrimme käyttämään vanhoja viittomia, ja onnistuimme sisällyttämään niitä muutaman, kuten ARMO ja KEHOTTA. Emme halunneet käyttää liikaa vanhoja viittomia käännöksessämme, koska käännöksen kohderyhmään kuuluu kaikenikäiset viittomakieliset. Halusimme, että käännös on kaikille helposti ymmärrettävä. Viitto-

mavalinnoissa huomioimme juhlatyylin. Esimerkiksi kolmannessa kappaleessa käytimme PERUSTEELLA-viittomaa, koska vaihtoehtoinen MUKAAN-viittoma olisi ollut liian arkityylinen. Mielestämme TOIVOTTAA-viittoma olisi ollut liian arkityylinen käytettäväksi julistuksen lopussa. Toivotus tulee esiin yleisöön kohdistuvalla avokätisellä osoituksella.

7.4.3 Paikantaminen

Käännöksessä huomioimme hengellisen tulkkauksen piirteitä, jossa Jumala ja Jeesus paikannetaan yläoikealle. Yleensä paha paikannetaan alavasemmalle. Paikansimme kuitenkin joulurauhaa rikkovan henkilön alaoikealle, koska laki ja asetukset viitotaan automaattisesti vasemmalla puolella. Tällä paikantamisella laki ja henkilö olivat selkeästi eri puolilla ja vastakkaisasettelu teki kohdasta selkeämmän. Vastakkaisasettelu näkyy paremmin kauas ja on helpommin ymmärrettävissä. Viittomistilaa nostimme viittomakielen juhlatyylin mukaisesti hieman korkeammalle.

7.4.4 Ei-manuaalisten piirteiden käyttö

Huomioimme sekä viittomakielen juhlatyylin piirteet että kyselyn avoimet vastaukset miettiessämme julistuksen viittomisessa käytettäviä ilmeitä. Päätimme pitää ilmeet melko neutraaleina koko julistuksen ajan. Ilme pysyy arvokkaana ja hillittynä. Halusimme korostaa muutamaa julistuksen kohtaa myös ilmeellä. Näitä oli esimerkiksi hartaan ilmeen käyttäminen, kun kehoitetaan viettämään joulurauhaa hartaudella ja tuima ilme, kun joulurauhaa rikotaan. Huuliossa näkyy enimmäkseen suomen kielen sanojen alut, ja huulio tulee viittomien eikä lähtötekstin perusteella. Muutamassa viittomassa huuliota ei ole, esimerkiksi ARMAS-viittomassa. Huuliota ei käytetä, koska merkitys ilmenee ilmeestä tai aikaisemmasta viittomasta. Viittomakielen juhlatyyliin kuuluvalla tavalla huomioimme kehonkäytössä tilanteen arvokkuuden ryhdikkyydellä ja jämäkkyydellä.

8 POHDINTA

Opinnäytetyömme oli toiminnallinen kehittämistyö. Teimme monivaiheisen työn, jossa teimme uuden tuotteen: käännöksen joulurauhan julistuksesta. Halusimme tehdä käännöksen julistuksesta ja rajasimme sen vain suomenkieliseen tekstiosuuteen. Käännöstä varten tutkimme joulurauhan julistusta, viittomakielen juhlatyyliä ja teimme kyselyn viittomakielisille joulurauhan julistuksesta. Kyselyn tarkoituksena oli myös herättää ajatuksia virallisesta käännöksestä.

Selvitimme viittomakielen juhlatyyliin kuuluvia ominaispiirteitä haastattelemalla viittomakielisiä. Haastattelut toteutimme teemahaastatteluina. Haastattelimme kolmea viittomakielistä, jotka ovat viittomakielen asiantuntijoita ja joilla on kokemusta juhlatyylillisestä viittomisesta. Pidämme haastateltavat anonymoineina heidän toiveestaan. Haastateltavien vastaukset olivat yhteneväisiä, ja tästä syystä päättelimme kolmen haastateltavan riittävän opinnäytetyömme tarvetta varten. Tarvitsimme joulurauhan julistuksen käännöstä varten taustatietoa viittomakielen juhlatyylisestä. Viittomakielen juhlatyylin tärkeimpiä piirteitä olivat vastausten perusteella selkeä ja rauhallinen viittominen, viittomavalinnat ja viittomisen näkyvyys suurellekin yleisölle. Koska haastateltavia oli vain kolme, saamamme vastaukset eivät ole suoraan yleistettäviä.

Teimme kyselyn viittomakielisille, koska halusimme selvittää joulurauhan julistuksen merkitystä ja julistuksen tulkituksen ja virallisen käännöksen tarvetta. Kyselyn tavoitteena oli saada viittomakieliset pohtimaan julistuksen virallista käännöstä ja herättää yleistä keskustelua käännöksen tarpeesta. Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä ja lähetettiin sähköpostitse kaikille Suomen viittomakielisille Kuurojen Liiton jäsenyhdistysten kautta. Kyselyyn vastasi vain 37 henkilöä, mikä on pieni osuus kaikista viittomakielisistä. Emme voi siis yleistää saamiamme vastauksia, mutta ne ovat suuntaa antavia. Kyselyssämme saattoi olla huonosti muotoiltuja kysymyksiä, mikä saattoi vaikuttaa vastauksiin. Avoimista vastauksista huomasimme, että suomen kielellä vastaaminen ei ollut kaikille viittomakielisille luontevaa. Vastauksista selvisi, että viittomakieliset haluavat, että joulurauhan julistus tulkitaan ja siitä olisi virallinen käännös. Vastaajat

toivoivat tulkkauksen näkyvän televisiosta. Suurimmalle osalle viittomakielisistä joulurauhan julistuksella ei ollut erityistä merkitystä, mutta käännöksen ja tulkkauksen kautta viittomakieliset olisivat tasavertaisessa asemassa kuulevien kanssa ja julistuksesta voisi tulla heille merkityksellisempi ja osa heidän jouluun. Toivomme, että joulurauhan julistuksesta tehdään virallinen käännös, ja se näytettäisiin jouluisin televisiosta. Mielestämme paras tapa olisi näyttää julistuksen tulkkaus tulkkiuudessa jokavuotisen televisiosta näytettävän joulurauhan julistuksen yhteydessä.

Teimme joulurauhan julistuksen tekstiosuudesta käännöksen, koska halusimme sisällyttää opinnäytetyöhömmme toiminnallisen osuuden ja tulkeilta tuli toive, että joulurauhan julistuksesta olisi valmis käännösmalli. Kun tulkki menee tulkkaamaan joulurauhan julistusta, hänen ei tarvitse itse kääntää julistusta, vaan hän voi halutessaan ottaa mallia meidän tekemästämme käännöksestä. Tämä helpottaa tulkin valmistautumista. Käännöksestämme on glossit (LIITE 7) ja videotallenne (LIITE 8). Teimme käännöksen Eugene A. Nidan käännösprosessin mukaan käyttäen skoposteoriaa ja dynaamista ekvivalenssia. Teimme käännöstä vaiheittain, ja lopulta siitä muodostui kohdekulttuuriin sopiva käännös. Huomioimme joulurauhan julistuksen juhlallisuuden ja sisällytimme käännökseemme viittomakielen juhlatyylin piirteitä. Tekemämme käännös on vain yksi käännösmalli, eikä sen ole tarkoitus olla virallinen käännös.

Fenomenologinen lähestymistapa antoi laajan näkemyksen käännöksen tekemiseen. Tutkimustapa oli aikaa vievä, mutta sitä kautta pystyimme hyödyntämään sellaisia asioita käännöksessä, joita emme olisi osanneet huomioda, jos olisimme kääntäneet ilman tehtyjä tutkimuksia. Käännöksestä tuli mielestämme toimivampi avoimen ja monipuolisen lähestymistavan kautta.

Opinnäytetyömme tekeminen kehitti ammatillista osaamistamme. Opimme viittomakielen juhlatyylistä ja saimme lisäkokemusta kääntämisestä. Syvensimme tietojamme käännösteorioista ja käännösprosessista. Saimme pureutua käännökseen ja tehdä sitä monivaiheisesti. Koska opinnäytetyössämme perehdyimme joulurauhan julistukseen ja tulkkauksen vaatimukseen, saimme lisärohkeutta mennä tulkkaamaan julistuksen kaltaisiin tilaisuuksiin. Lisäksi opimme käyttä-

mään erilaisia tutkimusmenetelmiä, kuten teemahaastattelua ja kyselyä Webropol-ohjelmalla.

Mielestämme joulurauhan julistuksesta pitäisi olla virallinen käännös. Jos julistuksesta olisi virallinen käännös ja se viitottaisiin aina samalla tavalla, viittomakielisille joulurauhan julistuksesta tulisi vastaava perinne kuin suomenkielisille. Joulurauhan julistus on jatkuva vuosittainen perinne ja se pysyy aina samanlaisena. Virallisen käännöksen avulla tilaisuus pysyisi samana myös viittomakielellä. Tämä edellyttäisi, että myös julistukseen kuuluvista lauluista tehtäisiin viralliset käännökset.

Opinnäytetyöstämme esiin nousseita jatkotutkimusaiheita ovat viittomakielen juhlatyylin syvempi tutkimus, joulurauhan julistuksen ruotsinkielisen tekstiosuuden (LIITE 1) ja tilaisuuteen kuuluvan musiikin kääntäminen, julkisten tilaisuuksien saavutettavuus viittomakielisille ja sen toteuttaminen, kaikille saavutettavan informaatiokanavan luominen sekä tutkimus virallisten käännösten tekemisestä. Juhlatyyliä voisi tutkia haastatteluiden lisäksi analysoimalla viittomakielisiä lähteitä, esimerkiksi seuraamalla juhlatyyliä viittomakielisiä tilaisuuksia aidoissa tilanteissa tai videotallenteilta. Ruotsinkielisen julistuksen tekstiosuuden voi kääntää joko suomenruotsalaiselle viittomakielelle tai ruotsalaiselle viittomakielelle. Musiikin kääntämisessä tulisi huomioida myös instrumentaalisen musiikin kuvailu. Kyselystämme nousi esiin ongelma siitä, että viittomakieliset jättäytyvät julkisista tilaisuuksista pois, koska he eivät joko tiedä, että tulkkaus järjestetään tai tulkkauksen näkyvyys on huono. Lisäksi olisi mielenkiintoista saada selvitys siitä, millainen virallisen käännöksen tekemisprosessi on.

LÄHTEET

- Akkanen, Mika 2013. Protokollapäällikkö, Turun kaupunki. Turku. Henkilökohdainen tiedonanto 15.10.
- Akkanen, Mika 2014. Protokollapäällikkö, Turun kaupunki. Turku. Sähköpostiviesti 14.3. Vastaanottaja Johanna Kotiaho.
- Haarala, Risto 2001. Suomen kielen perussanakirja – Ensimmäinen osa A–K. Helsinki: Edita Oyj.
- Heikkilä, Tuomas & Savikumpu, Liisa 2011. Suomen Turku julistaa joulurauhan. Helsinki: Kirjapaja.
- Hynynen, Heidi; Pyörre, Susanna & Roslöf, Raija 2003. Elämä käsillä - Viittomakielentulkin ammattikuva. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Hytönen, Niina 2006. Käännösteorioiden kirjo kääntäjän työvälineeksi. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käännteessä. Helsinki: Finn Lectura, 66–83.
- Hytönen, Niina & Rissanen, Terhi 2006. Käsitteet haltuun. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käännteessä. Helsinki: Finn Lectura, 17–25.
- Jantunen, Tommi 2003. Johdatus suomalaisen viittomakielen rakenteeseen. Tampere: Oy Finn Lectura Ab.
- Jokinen, Markku 2000. Kuurojen oma maailma – kuurous kielenä ja kulttuurina. Teoksessa Anja Malm (toim.) Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 79–101.
- Kotimaisten kielten keskus 2012. Keskeisiä käsitteitä. Viitattu 2.3.2014. <http://www.kotus.fi/index.phtml?s=309> .
- Kotimaisten kielten keskus 2013. Viittomakielen lautakunta. Viitattu 11.3.2014. <http://www.kotus.fi/index.phtml?s=1277> .

- Kuurojen Liitto ry 2012. Kuurojen Liiton jäsenyhdistykset 2012. Viitattu 11.2.2014. <http://www.kl-deaf.fi/Page/64f0d0b3-9919-44d6-a07d-204d9dfb416e.aspx> .
- Laine, Jenni 2006. Tulkkauksen tutkimus viittomakielen tulkin työn kehittäjänä. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käänteessä. Helsinki: Finn Lectura, 143-162.
- Laki Yleisradio Oy:stä 1993/1380. Viitattu 19.3.2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931380> .
- Malm, Anja & Östman Jan-Ola 2000. Viittomakieliset ja heidän kielensä. Teoksessa Anja Malm (toim.) Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 9–32.
- Mikkola, Anne-Maria; Julin, Anita; Kauppinen, Anneli; Koskela, Lasse & Valkonen, Kaija 2002. Äidinkieli ja kirjallisuus – Käsikirja. Porvoo: WSOY.
- Rahtu, Toini 2011. Tekstilaji on työkalu. Teoksessa Leena Immonen, Mari Pakkala-Weckström & Inkeri Vehmas-Lehto (toim.) Kääntämisen tekstilajit ja tekstilajien kääntäminen. Helsinki: Finn Lectura, 11–28.
- Reiss, Katharina 1989. Text types, translation types and translation assessment. Teoksessa Andrew Chesterman (toim.) Readings in Translation Theory. Oy Finn Lectura Ab, 105–115.
- Reiss, Katharina & Vermeer, Hans J. 1986. Mitä kääntäminen on – teoriaa ja käytäntöä. Suomentanut Pauli Roinila. Helsinki: Gaudeamus. Sak-sankielinen alkuteos 1984.
- Rissanen, Terhi 1990. Viittomakielen perusrakenne. Toinen painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Rissanen, Terhi 2006. Typologis-kontrastiivinen kuvausmalli. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käänteessä. Helsinki: Finn Lectura, 121–126.

- Roslöf, Raija & Veitonen, Ulla 2006. Suomalaisen viittomakielen kääntäminen ja käännösteoriat. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käännteessä. Helsinki: Finn Lectura, 108–120.
- Roslöf, Raija & Veitonen, Ulla 2006. Tavoitteena toimivat tulkkausikäytännöt. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käännteessä. Helsinki: Finn Lectura, 163–179.
- Savolainen, Leena 2000. Viittomakielten erilaiset muistiinmerkitsemistavat. Teoksessa Anja Malm (toim.) Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 189–200.
- Sunnari, Marianna 2006. Kääntäjän ja tulkin kielitaito. Teoksessa Jorma Tommola (toim.) Kieli ja kulttuuri kääntäjän työvälineinä. Turku: Turun yliopisto – Englannin kielen kääntäminen ja tulkkaus, 25–36.
- Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010. Kuurojen Liitto ry & Kotimaisten kielten keskus. Viitattu 14.4.2014. http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk15/Viittomakielten_kielipoliittinen_ohjelma.pdf .
- SUVI = Suomalaisen viittomakielen verkkosanakirja 2013. Viitattu 8.4.2014. <http://suvi.viittomat.net/index.php> .
- Tommola, Jorma 2006. Muoto ja merkitys kääntämisessä ja tulkkauksessa. Teoksessa Jorma Tommola (toim.) Kieli ja kulttuuri kääntäjän työvälineinä. Turku: Turun yliopisto – Englannin kielen kääntäminen ja tulkkaus, 9–24.
- Vehmas-Lehto, Inkeri 2002. Kopiointia vai kommunikointia? Helsinki: Finn Lectura.
- Veitonen, Ulla 2006. Viittomakielen etätulkkaus ja viestintäteknikka. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käännteessä. Helsinki: Finn Lectura, 248–261.
- VKKS = Viittomakielen kuvasanakirja 1989. 3. painos. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.

Yle Areena 2013. Joulurauhan julistus viittomakielellä (video). Viitattu 11.3.2014. <http://areena.yle.fi/tv/2120099> .

LIITTEET

LIITE 1: Joulurauhan julistus (Heikkilä & Savikumpu 2011)

suomenkielinen osuus

(kappale 1)

Huomenna, jos Jumala suo,

on meidän Herramme ja Vapahtajamme armonikas syntymäjuhla;

(kappale 2)

ja julistetaan siis täten yleinen joulurauha kehoittamalla kaikkia tätä juhlaa asi-
aankuuluvalla hartaudella viettämään sekä muutoin hiljaisesti ja rauhallisesti
käyttäytymään,

(kappale 3)

sillä se, joka tämän rauhan rikkoo ja joulujuhlaa jollakin laittomalla taikka sopi-
mattomalla käytöksellä häiritsee, on raskauttavien asianhaarain vallitessa syy-
pää siihen rangaistukseen, jonka laki ja asetukset kustakin rikoksesta ja rikko-
muksesta erikseen säättävät.

(kappale 4)

Lopuksi toivotetaan kaupungin kaikille asukkaille riemullista joulujuhlaa.

ruotsinkielinen osuus

I morgon, vill Gud,

infaller vår Herres och Frälsares nåderika födelsefest;

och varder förty härigenom en allmän julfred kungjord och påbjuden,

med åtvarning till envar att denna högtid med tillbörlig andakt fira,

och i övrigt iakttaga ett stilla och fridsamt uppförande,

emedan den, som häremot bryter samt julhögtiden

genom något olagligt eller otillbörligt förfarande oskärar,

gör sig under försvårande omständigheter förfallen till det straff,

lag och författningar för varje brott och överträdelse särskilt påbjuda.

Slutligen tillönskas stadens samtliga invånare en fröjdefull julhelg.

LIITE 2: Laki Yleisradio Oy:stä 22.12.1993/1380

7 § (19.8.2005/635)

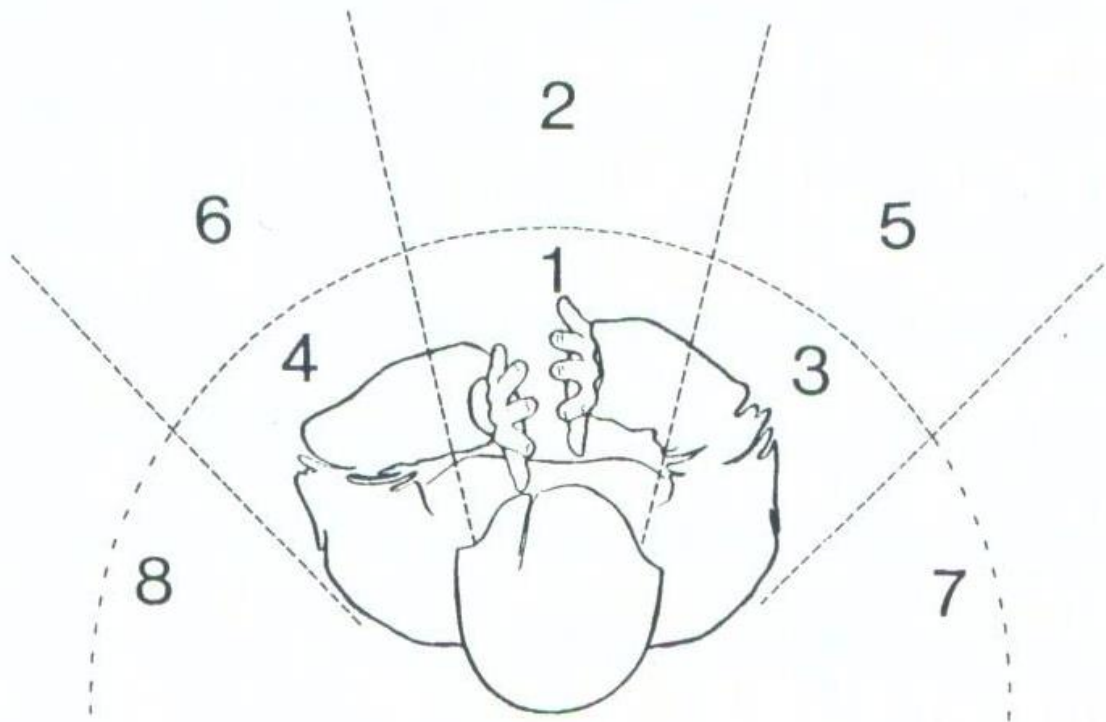
Julkinen palvelu

Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja voidaan tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja alueellisesti. (10.8.2012/474)

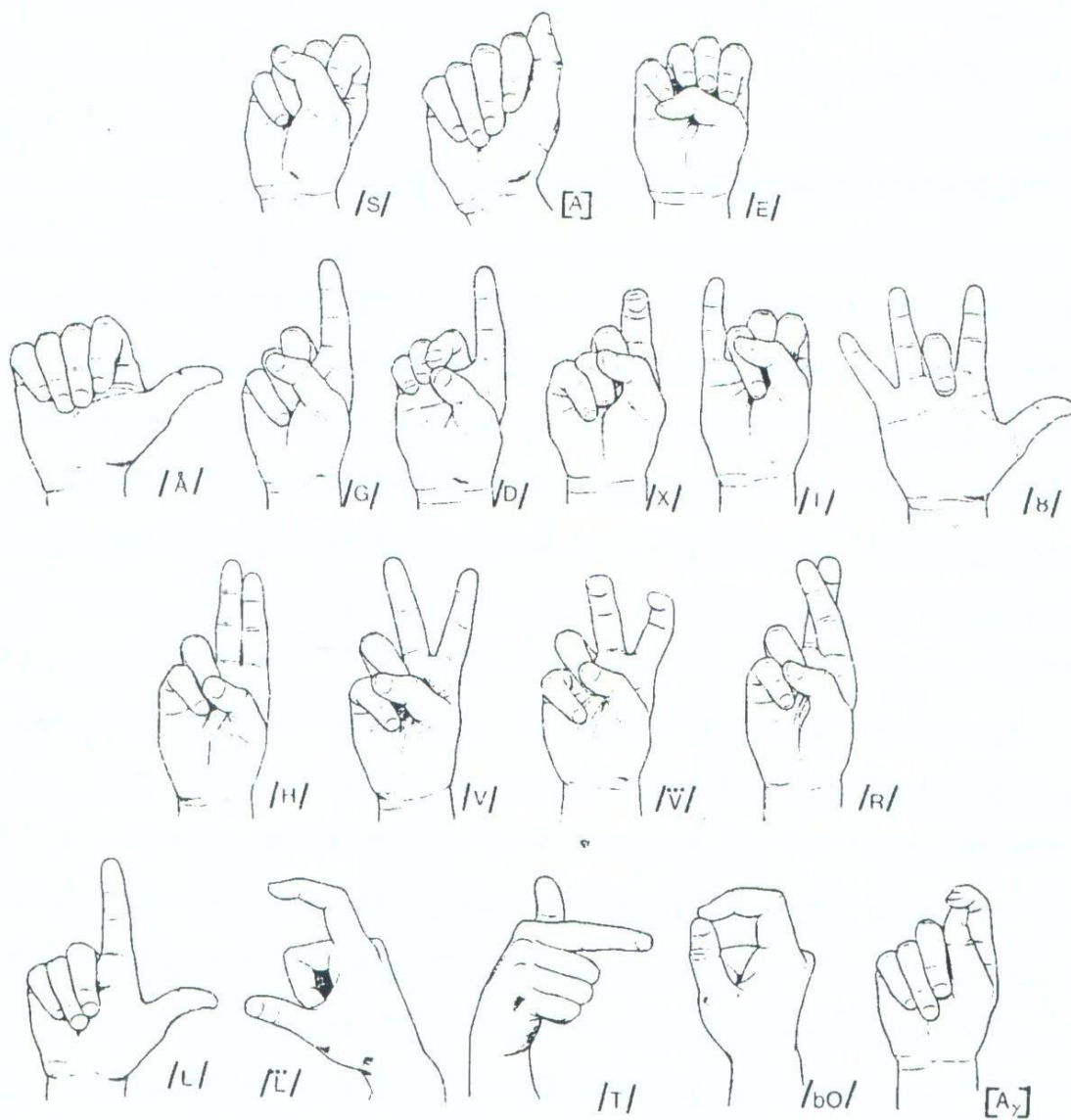
Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:

- 1) tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;
- 2) tuottaa, luoda, kehittää ja säilyttää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä; (10.8.2012/474)
- 3) ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille ja nuorille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia; (10.8.2012/474)
- 4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvien osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;
- 5) tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;
- 6) edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;
- 7) välittää asetuksella tarkemmin säädettyjä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

LIITE 3: Paikannuskuvio (Rissanen 1990, 18)

LIITE 4: Käsimuodot (Rissanen 1990, 68–69)

LIITE 5: Webropol-kysely

Kysely Joulurauhan julistuksesta

Vastaa kysymyksiin valitsemalla itsellesi sopivat vaihtoehdot.
Kysymykset, joissa on *, ovat pakollisia.

1. Olen *

- nainen
- mies

2. Ikä *

- alle 20
- 21 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- 51 - 60
- 61 - 70
- yli 70

3. Kommunikoin pääasiassa *

- viittomakielellä ja kirjoitetulla suomen kielellä
 - viitotulla puheella ja kirjoitetulla suomen kielellä
 - suomen kielellä ja huulioluvun avulla
 - taktiiliviittomisella
 - jokin muu, mikä?
 -
-

4. Käytän tulkkauspalvelua *

- kyllä
- ei

5. Asuinalue *

- Etelä-Suomi
- Itä-Suomi
- Keski-Suomi
- Länsi-Suomi
- Lounais-Suomi
- Pohjois-Suomi
- Ahvenanmaa

6. Joulurauhan julistus merkitsee minulle *

voit valita useamman vaihtoehdon

- ei erityistä merkitystä
 - tärkeä yhteiskunnallinen tapahtuma
 - oman perheeni joulun perinne
 - ohje, jota noudatan
 - jotain muuta, mitä?
-

7. Minulla on tapana käydä katsomassa joulurauhan julistusta paikan päällä *

- en ole koskaan käynyt
- en käy, mutta haluaisin käydä
- en käy, mutta olen joskus aiemmin käynyt
- käyn yhä silloin tällöin
- käyn usein
- käyn aina

8. Tähän voit perustella edellisen kysymyksen vastausta ja kertoa vapaasti miksi tai miksi et käy katsomassa Joulurauhan julistusta paikan päällä.

(vapaaehtoinen)

250 merkkiä jäljellä

9. Katson tai kuuntelen Joulurauhan julistuksen kotona *

voit valita useamman vaihtoehdon

- televisiosta
- internetistä
- radiosta
- en ollenkaan

10. Haluaisin, että Joulurauhan julistus tulkitaan viittomakielelle *

- kyllä
- ei

11. Katsoisin tulkkausta *

voit valita useamman vaihtoehdon

- paikan päältä
- televisiosta
- internetistä
- en katsoisi ollenkaan

12. Haluaisin, että Joulurauhan julistuksesta olisi virallinen käännös *

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

13. Katsoin Joulurauhan julistuksen tulkattuna Ylen internet-sivuilta tänä vuonna 2013 *

- kyllä
- ei

14. Tähän voit vapaasti kommentoida tämän vuotista Joulurauhan julistuksen tulkkausta ja antaa palautetta.

Esimerkiksi oliko tulkkaus onnistunut? Miksi tulkkaus oli onnistunut tai ei ollut onnistunut? Oliko kuva tarpeeksi selvä?

Tiesitkö, että tulkkaus näytetään Yle Areenalla?

Mitä kautta sait tietää tulkkauksesta?

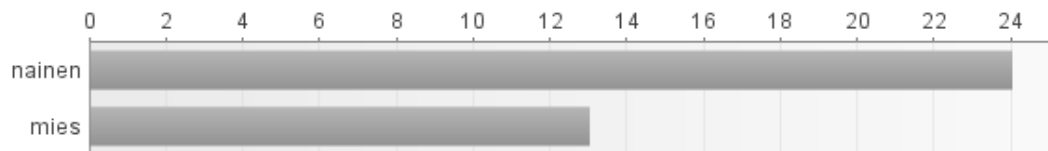
(vapaaehtoinen)

500 merkkiä jäljellä

LIITE 6: Webropol-kyselyn tulokset

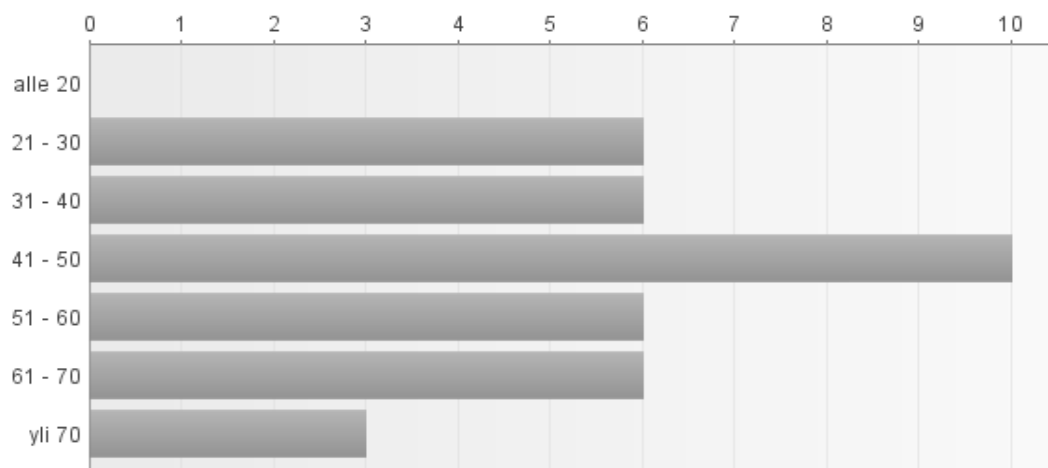
1. Olen

Vastaajien määrä: 37

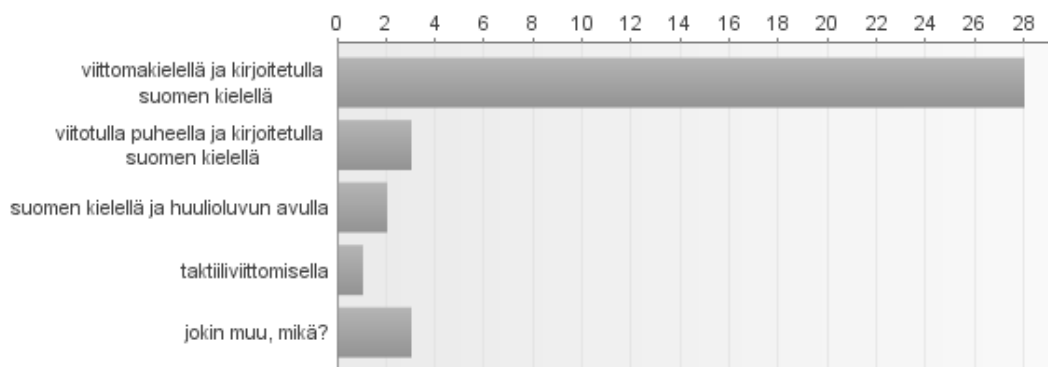
2. Ikä

Vastaajien määrä: 37

3. Kommunikoin pääasiassa

Vastaajien määrä: 37

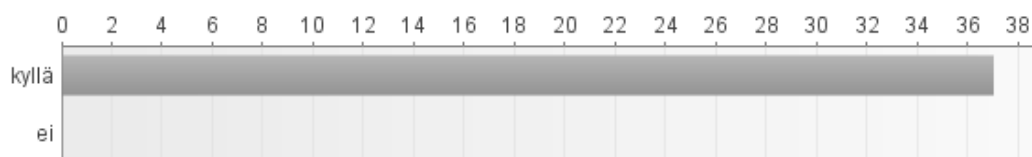

Avoimet vastaukset: jokin muu, mikä?

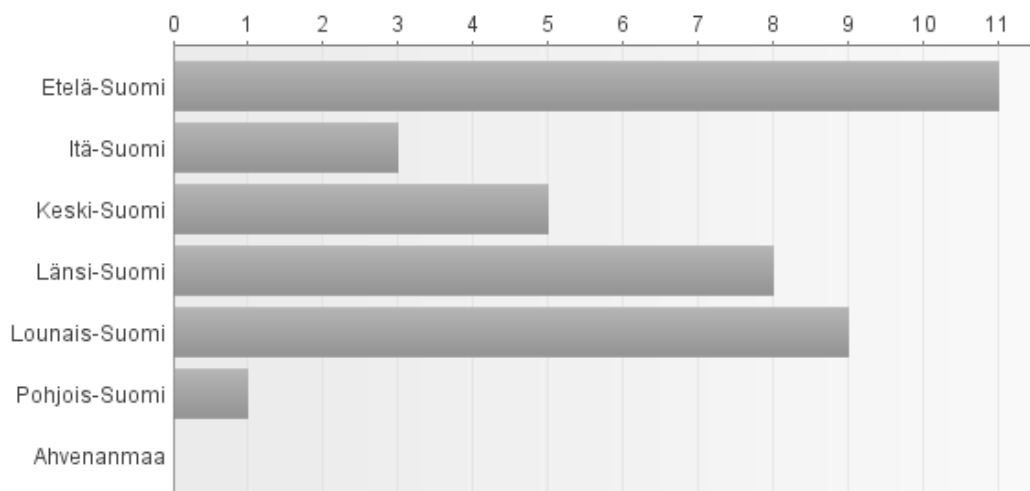
- vk, viitottu puhe, puhe+huulio ja kirjoitettu suomekieli
- viittomakielellä, huulioluvulla ja itse puhumalla kuuleville
- viittomakielellä ja suomen kiellä huulioluvun avulla

4. Käytän tulkkauspalvelua

Vastaajien määrä: 37

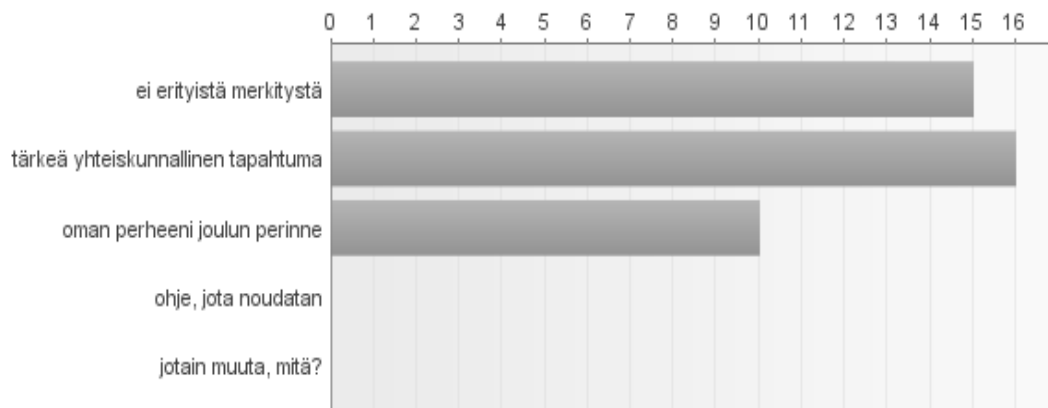
5. Asuinalue

Vastaajien määrä: 37

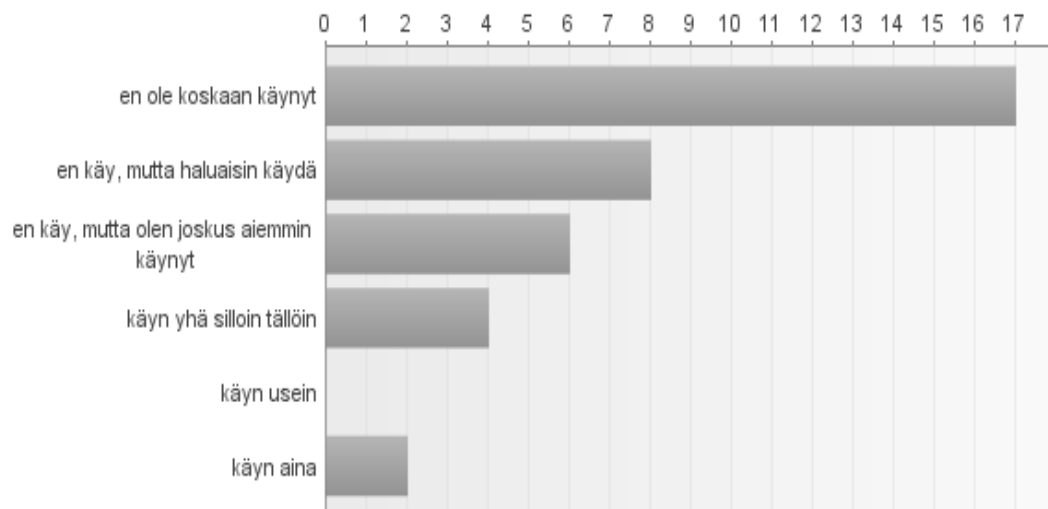
6. Joulurauhan julistus merkitsee minulle

Vastaajien määrä: 37

7. Minulla on tapana käydä katsomassa joulurauhan julistusta paikan päällä

Vastaajien määrä: 37

8. Tähän voit perustella edellisen kysymyksen vastausta ja kertoa vapaasti miksi tai miksi et käy katsomassa Joulurauhan julistusta paikan päällä.

Vastaajien määrä: 19

- Tunnesyistä käyn siellä. Kun este tulee seuraan tapahtumaa televisiosta. Tekstitys on tärkeintä siitä syystä kun mukavaa on olla tapahtuman hehässä.
- Turku on tunnin ajamisen päästä, joten yleensä katselemme televisiosta,
- Pitkä matka
- Katson tv:stä, koska on epämukavaa tungetella massassa

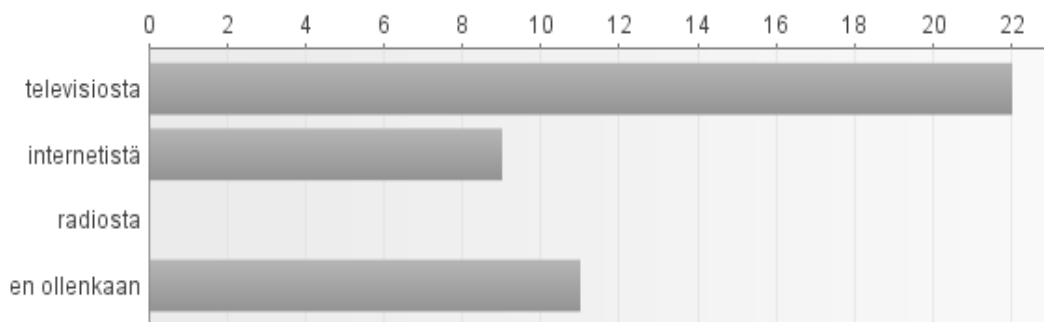
- yleensä olen ollut joulut muualla kuin Turussa, siksi en ole päässyt katsomassa
- En viihdy isoissa massatapahtumissa ja seistä ulkona melkein tunnin verran odottamassa lyhyen tilaisuuden alkua. Kotona televisiosta näen tilaisuuden parhaiten ja voin tv:stä kiinni pitäen "kuunnella" eli tuntee musiikin.
- Paljon ihmisiä paikalla ja tulee ahtaaksi. En saa katsoa , mitä tulkki käyttää?
- Käytiin joka vuosi kun asuin vielä perheen kanssa. En käy enää kun olen muuttanut pois, koirien takia en ehdi enää käydä, sillä koirien saatava kunnon lenkki ennen klo 13 jouluruokailua perheen kanssa
- Koska tveestä näkee parhaiten ja ilman ruuhkaa
- Ei tullut vaan mieleen miksi pitäis lähteä katsomaan. Johtuu kai osittain siitä, että tiedetään että siellä on pelkästään puhuttua kieltä.
- Joulurauhan julkistuksen tulkkaus ei toimi hyvin tai tulkkausta ei ole, joten on turha katsoa sitä. Tapaani ei kuulu katsoa joulurauhan julistusta enkä kuulu kirkkoon.
- palaan mieleen joulurauha joka vuosi jouluna. heti tunnelma.
- VK- tulkkaus hankalaa ja väenpaljous + joulukiireet :-)
- riippuu sää ja nukupommi?
- Ehkä siksi, että en asu Turussa.
- Liekö vain Turku? Ei sinne viitsi matkustaa rauhan julistuksen takia. TV näkee paremmin kuin yleisömassan takaa.

Jos muualla eli kotiseudulla. Olisi vk-tulkkaus niin vois mennä eikä tarvi miettiä ehtiikö lapsiperheellisenä tilata tulkki vai jää...

- Asumme kaukana.
- Aika ei sovinnut ja matka on pitkä. Jouluaattona on ollut aina paljon tekemistä. Meillä on iso perhe/sukulaisia.
- Asun Imatralla, pitkä matka sinne.

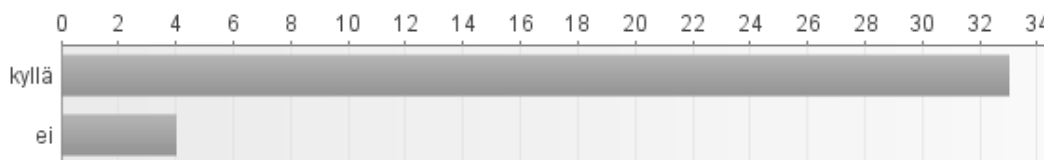
9. Katson tai kuuntelen Joulurauhan julistuksen kotona

Vastaajien määrä: 37

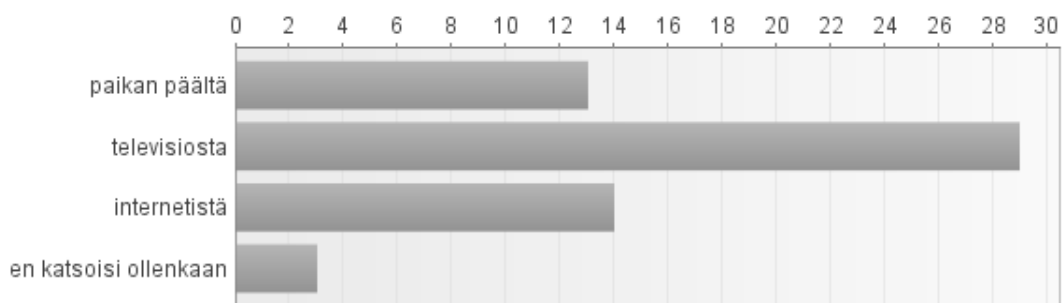
10. Haluaisin, että Joulurauhan julistus tulkataan viittomakielelle

Vastaajien määrä: 37

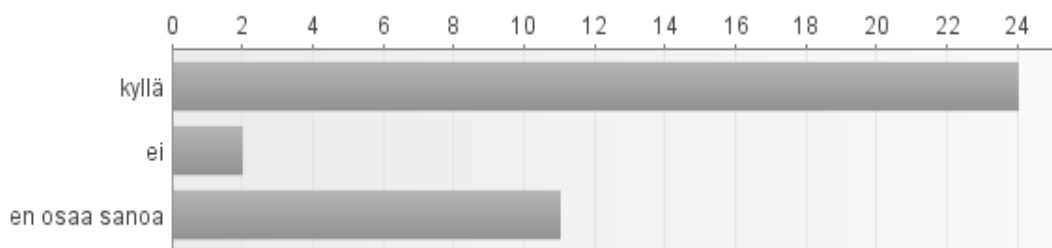
11. Katsoisin tulkkausta

Vastaajien määrä: 37

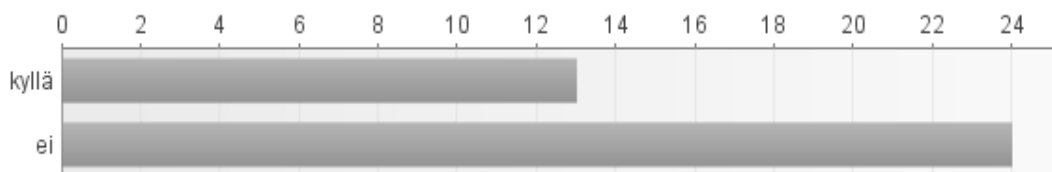
12. Haluaisin, että Joulurauhan julistuksesta olisi virallinen käännös

Vastaajien määrä: 37

13. Katsoin Joulurauhan julistuksen tulkattuna Ylen internet-sivuilta tänä vuonna 2013

Vastaajien määrä: 37

14. Tähän voit vapaasti kommentoida tämän vuotista Joulurauhan julistuksen tulkkausta ja antaa palautetta. Esimerkiksi oliko tulkkaus onnistunut? Miksi tulkkaus oli onnistunut tai ei ollut onnistunut? Oliko kuva tarpeeksi selvä? Tiesitkö, että tulkkaus näytetään Yle Areenalla? Mitä kautta sait tietää tulkkauksesta?

Vastaaajien määrä: 18

- Tulkauksen tiesin tulevan yle areenassa. Sattmalta tekstitys oli jäin seuraamaan ilman tulkkausta
- Katsoin tulkkausta Yle Areenalta. Sain tietää facebookin kautta. Tulkkaus ei ollut ihan täydellistä. viittominen näytti jäykältä ja tuntui, että tulkki ei käytä paljon aikaa kääntämiseen. Tekninen puoli (kuva yms.) oli hyvä.
- En tiedä, oliko sovittu, että tulkki viittoo suomenkielen mukaan, joka näytti siltä. Viittomat epäsovivia, olisi pitänyt olla kuuro laulamassa tai ohjeistamassa tulkkia. Voisi sanoa, että huonoa viittomakieltä! Ilmeet ihan pielessä. p.s. tästä on samaa mieltä 20 viittomakielistä kuuroa ikäihmistä, joilta olen kysynyt mielipidettä!!*huoh*
- Tytär näytti että on tulkkaus internetissä. Tulkki oli vähän ilmeetön. Koska musiikki on minulle tärkeää, olisin toivonut enemmän eläytymistä, Esimerkiksi Jumala ompe linnamme oli vaisusti tulkattu,
- En tiennyt tulkkauksesta
- Tulkki seiso alussa turhaan viittomatta mitään. Tiedon sain Turun kaupungin sivuilta.
- Tieto tulkkauksesta meni minulta ohi, olisin tietysti katsonut sen, jos olisin tiennyt. Parempi tiedotus olisi ollut suotavaa.
- Toivon että hyvä viittomakielitaitonen selviää kuin tavallinen. Viime joulurauha tulkkaus seisoo välillä mitään asiaa, musikki soittaa aikana, miksi ei viittoa. On turhaan katsoa. Seuraava joulurauha julistus pitää viittoa läpi, varmasti kuurot saavat selkoa. Jos menee huonosti niin en katso enää pois päältä teeveeta. Onko selvä?
- En nähnyt, koska katsoin tvstä. Toivoisin että tulkkaus näkyisi pienenä kuvakkeena sivun alareunassa oikealla niinkuin Eduskunnan kyselytunneilla. Sain tietää Facebookin kautta tulkkauksesta.
- Pätevä kuuro voisi itse viittoa joulurauhan julistusta. Natiivi viittomista on vaan niin helppomp ja mukavampi katsoa. Paikan päällä tulkki voisi tulkata, koska se lienee ainoa mahdollisuus...?
- kyllä pitää aina tulkki paikalla ,joka tapahtuma paikka. haluan tietää mitä se puhuu. kyllä onnistuu hyvin Turussa joulurauha. tulkki liikaa katsoo puhujaan. pitää katsoo kameraan. tuntuu me osallistumme myös.
- en tiennyt että Ylen sivuilta löytyy tulkattu versio
- Kyllä oli.
- Valitettavasti en ehtinyt seurata, siksi unohdin.
- Facebook tiedotti. Jäin lopussa ihmettelee miksei tulkki viitonut/kuvaillut millai musiikki soi ja rytmittää mukana. Onko nopeatempoista vsi hidasta vai ja viulu vai... kuin orkesterijohtaja tyyliin pianoa tai korkeaa ylös ja matalaa alas pianoa soittaa kuvailee musiikkityyliä kuin tyhmä tuppisuus ja se loppuikin siihen. Kannattaa käsillä liikuttaa rytmi ja dävvy...
- Oli hienoa katsoa vk-tulkkausta internetistä, mutta tunsin olleeni vähän "eristyksissä" perheestäni, koska koko perhe katsoi televisiota ja minä taas tietokoneelta. Se ei tuntunut kovin kivalta. Olisi hienoa, jos vk-tulkkaus tapahtuisi juuri televisiossa, niin koko perhe saisi olla yhdessä samassa paikassa.
- En tiennyt sitä että internet sivuilla oli Joulurauhan julistuksen tulkattuna vuonna 2013. En nähnyt tulkkausta Yle Areenalla. Mistä tietäisin... Kyllä olen katsonut joskus viittomakielisiä uutisia internetillä.
- Hei! En tiennyt oli tulkkaus joulurauha, Tv ohjelma lehti ei merkkää mikä ohjelma on tulkkausta. Nyt huomasin tässä vastauksessa. Nyt pitää odottaa tulevaa joulua niin voin nähdä tulkkausta areenalla.

LIITE 7: Glossit joulurauhan julistuksen käännöksestä

JOS JUMALA SUODA-3y ANTAA-3y-2 / HUOMENNA ME OMA HERRA VA-
PAHTAJA OS-3y (B-käsim.) OMA-3y ARMO ARMO SYNTYMÄJUHLA //

NYT YLEINEN JOULURAUHA JULISTAA / KAIKKI OS-kaar. (B-käsim.) KE-
HOITAA KANNUSTAA ARMAS JUHLIA / MYÖS HILJAA RAUHALLISESTI
KÄYTTÄYTYÄ KANNUSTAA OS-kaar. (B-käsim.) //

JOS JOKU PERSOONA-3 OS-3 JOULU JUHLA RAUHA HÄIRITÄ / OS-3 RI-
KOS / OMA-3 KÄYTÖS TÖYKEÄ / OS-3 TUOMITA-3 // LAKI ASETUSxx PE-
RUSTEELLA RANGAISTUS ANTAA-3 //

NYT LOPUKSI KAUPUNKI KAIKKI ASUKAS OS-kaar. (B-käsim.) RIEMULLI-
NEN JOULUJUHLA OS-kaar. (B-käsim.) //

LIITE 8: Videotallenne joulurauhan julistuksen käännöksestä

Viitotun käännöksen voi katsoa oheisesta linkistä

<http://youtu.be/BhFZrsmY0z4>